

EPIDEMIOLOGIE VAN AIDS EN HIV- INFECTIE IN BELGIE

Toestand op 31 december 2009

Volksgezondheid & Surveillance
Juliette Wytsmanstraat 14
1050 Brussel | België
www.wiv-isp.be

Volksgesondheid & Surveillance | november 2010 | Brussel, België

Intern referentienummer : 2010/68

Depotnummer of ISSN : D/2010/2505/73

**SASSE A.
VERBRUGGE R.
BUZIARSIST J.
VAN BECKHOVEN D.**

02/642.50.39 (André Sasse)
andre.sasse@wiv-isp.be

02/642.57.05 (Ruth Verbrugge)
ruth.verbrugge@wiv-isp.be

02/642.57.09 (Jamila Buziarsist)
jamila.buziarsist@wiv-isp.be

02/642.57.09 (Dominique Van Beckhoven)
dominique.vanbeckhoven@wiv-isp.be

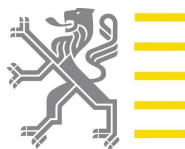
Dit project werd gefinancierd door

federale overheidsdienst

**VOLKSGEZONDHEID,
VEILIGHEID VAN DE VOEDSELKETEN
EN LEEFMILIEU**

Met steun van de
Vlaamse overheid

Avec le soutien de la Communauté française

OPVOLGING VAN HIV/AIDS IN BELGIE	
BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN EN SAMENVATTING	7
INLEIDING	9
I DE HIV-GEINFECTEERDEN	11
I.1 METHODEN	11
I.2 RESULTATEN	11
I.2.1 HIV-INFECTIES (GECUMULEERD TOTAAL EN EVOLUTIE)	11
I.2.2 HIV-GEINFECTEERDEN VAN BELGISCHE NATIONALITEIT	19
I.2.3 HIV-GEINFECTEERDEN VAN NIET-BELGISCHE NATIONALITEIT	26
II AIDS-PATIENTEN	31
II.1 METHODEN	31
II.2 RESULTATEN	31
II.2.1 ALLE AIDS-PATIENTEN	31
II.2.2 AIDS-PATIENTEN VAN BELGISCHE NATIONALITEIT	32
II.2.3 AIDS-PATIENTEN VAN NIET-BELGISCHE NATIONALITEIT	39
III HIV-PATIENTEN MEDISCH OPGEVOLGD IN BELGIE	43
III.1 METHODEN	43
III.2 RESULTATEN	43
III.2.1 AANTAL PERSONEN IN OPVOLGING	43
III.2.2 BESCHRIJVING VAN DE PERSONEN OPGEVOLGD IN 2009	44
BIJLAGEN	47

BELANGRIJKSTE BEVINDINGEN

- In 2009 werden 1135 nieuwe diagnoses van HIV-infectie gesteld. Het is in de loop van de periode 2003-2009 dat de hoogste aantallen van nieuwe HIV-diagnoses per jaar werden geregistreerd sinds het begin van de epidemie, met 1068 gediagnosticeerde infecties in 2005, 1069 in 2007 en 1093 in 2008.
- De proportie personen van Belgische nationaliteit onder de nieuw gediagnosticeerde gevallen is gestegen tussen 2005 en 2009, gaande van 32,8% tot 44,7% van de patiënten van wie de nationaliteit is gekend.
- Het aantal infecties gediagnosticeerd bij homo/biseksuele mannen neemt toe. Deze overdrachtswijze werd gemeld in 23,1 % van de gediagnosticeerde infecties in 2002 en in 45,5 % van de infecties in 2009.
- De heteroseksuele contacten zijn nog steeds de eerste oorzaak van de infectieoverdracht in België: het betreft 50,3 % van de infecties gediagnosticeerd in 2009. De proportie infecties toe te schrijven aan deze overdrachtswijze bedroeg 67,4% in 2002 en is dus gedaald in de loop van de voorbije jaren.
- In 2009 werden 134 nieuwe AIDS-diagnoses gerapporteerd (incidentie gecorrigeerd voor laattijdige aangiften). Sinds het begin van de epidemie werd een gecumuleerd totaal van 4042 gevallen gerapporteerd.
- In 2009 werden 7 sterfgevallen tengevolge van AIDS gerapporteerd. Een totaal van 1925 sterfgevallen werd gerapporteerd tussen 1983 en 2009.
- In de loop van het jaar 2009 werden 10985 patiënten drager van de HIV-infectie medisch opgevolgd in België. Het aantal opgevolgde patiënten is met 9 % gestegen ten opzichte van het jaar 2008.

SAMENVATTING

1. Alle HIV-geïnfecteerden

Sinds het begin van de HIV-epidemie tot en met 31 december 2009 werd bij **een totaal van 23 438 personen** de diagnose van HIV-infectie gesteld. In de loop van de laatste vierentwintig jaar (1986-2009) is het aantal nieuwe HIV-diagnoses geëvolueerd van gemiddeld ongeveer 1,8 naar 3,1 gevallen per dag.

De hoogste piek ziet men in 2009 met 1135 nieuw gediagnosticeerde gevallen. Tijdens de periode 1997-2009 ziet men een stijging in het aantal gediagnosticeerde HIV-infecties van 62 %. Deze stijging was vooral uitgesproken tussen 1997 en 2000 (+36 %). Daarna is de stijging meer gematigd.

Wat betreft de verdeling naar geslacht is de proportie mannen onder de nieuwe HIV-diagnoses toegenomen. Na een variatie tussen 51 % en 60 % gedurende de periode 1994 - 2005, bedroeg deze proportie 62 % in 2007 en 66 % in 2009.

De proportie personen van Belgische nationaliteit onder de nieuw gediagnosticeerde gevallen is gestegen tussen 2004 en 2009, gaande van 32,8% tot 44,7% van de patiënten van wie de nationaliteit is gekend.

In de evolutie naar leeftijd over vierentwintig jaar zijn de recent gediagnosticeerde personen iets ouder in vergelijking met de personen gediagnosticeerd in het begin van de epidemie.

In de meerderheid van de gevallen worden heteroseksuele contacten vermeld. Tussen 2002 en 2009 is deze proportie gedaald van 67,4 % naar 50,3 %. In dezelfde periode is de proportie gevallen geïnfecteerd via homo/biseksueel contact gestegen van 23,1 % naar 45,5 %. Sinds 2004 doet deze stijging zich niet meer uitsluitend voor onder mannen van Belgische nationaliteit, doch ook onder mannen van niet-Belgische nationaliteit.

De andere overdrachtswijzen vertonen een dalende trend, hoewel ze nog steeds aanwezig zijn. Intraveneus druggebruik wordt gerapporteerd door 2 % van de personen die recent werden gediagnosticeerd. Deze proportie lag rond de 8 % in het begin van de epidemie. Overdracht van moeder op kind wordt gerapporteerd in ongeveer 0,4 % van de gevallen in 2009. Twee gevallen van overdracht via transfusie werden gedocumenteerd in België in de loop van de laatste 24 jaar. De seroconversie van de donor vond plaats na de transfusie.

Bij de Belgische HIV-geïnfecteerden vinden we gemiddeld 7,3 maal meer mannen dan vrouwen.

Bij de Belgische mannen gediagnosticeerd in 2009 blijken de homo -en biseksuele contacten de meest waarschijnlijke overdrachtswijze te zijn (81,8 %). Bij de Belgische vrouwen zijn het overwegend de heteroseksuele contacten die als overdrachtswijze vermeld worden (97,5 %).

Intraveneus druggebruik in Wallonië neemt proportioneel af, doch vóór 2009 bleek dit vaker de oorzaak van infectie te zijn dan in de andere regio's.

In dalende volgorde tellen het Gewest Brussel, de provincies Antwerpen, Luik, Waals-Brabant, Vlaams-Brabant en Oost-vlaanderen de meeste geïnfecteerden per inwoner.

Van de niet-Belgische geïnfecteerden gediagnosticeerd in de afgelopen drie jaar (2007 - 2009) komt 62,9 % uit Subsaharisch Afrika, 22,8 % is Europeaan, 11,9 % is afkomstig uit Azië of Amerika en 2,4 % is van Noord-Afrikaanse afkomst. De ratio man/vrouw bij de niet-Belgen ligt veel dichter bij één dan dat dit het geval is bij de Belgen. De verklaring hiervoor is dat de virusoverdracht bij de niet-Belgische populatie vooral via heteroseksuele weg gebeurt.

Deze gegevens tonen aan dat de HIV-infectie in ons land aanhoudt en dat het profiel van de epidemie evolueert in de loop van de tijd. Het is van essentieel belang dat informatie – en preventiecampagnes worden vervolgd, versterkt en aangepast aan de meest getroffen populaties, zonder dat de inspanningen worden afgezwakt die gericht zijn op de groepen waarvoor een daling werd geobserveerd.

2. AIDS-patiënten

Van de 22 438 personen die als HIV-seropositief werden aangegeven sinds het begin van de epidemie hebben er **4042** klinisch AIDS ontwikkeld op 31 december 2009. Hiervan zijn 1922 patiënten overleden, 1593 worden medisch opgevolgd en 525 werden uit het oog verloren op eind 2009.

Als men de cijfers over de loop der jaren bekijkt ziet men tussen 1991 en 1995 een plateau voor wat betreft het aantal nieuwe AIDS-patiënten met gemiddeld 255 gevallen per jaar gediagnosticeerd.

De incidentie is sterk gedaald tijdens de jaren 1996 en 1997 (-50 %) dankzij het gebruik van de nieuwe antiretrovirale therapieën. Deze daling houdt echter op vanaf 1998 en het jaarlijkse aantal gemelde gevallen tijdens de periode 1998-2008 heeft zich gestabiliseerd. De gecorrigeerde incidentie voor de vijf laatste jaren bedraagt respectievelijk 151, 102, 105, 129 en 134 nieuwe gevallen. Voor het jaar 2009 werden tot op dit moment 111 nieuw gediagnosticeerde gevallen gemeld en de incidentie gecorrigeerd voor laatijdige aangiften bedraagt 134 gevallen.

De stabilisatie van de AIDS-incidentie sinds 1997 kunnen we deels verklaren door het aantal AIDS-patiënten die de diagnose van een HIV-infectie pas stellen op het ogenblik van hun ziekte. De verhouding van de AIDS-patiënten die hun seropositiviteit ontdekten bij de diagnose van AIDS was 21 % tussen 1995 en 1996, deze bedraagt 36 % in 2009 (38% bij de heteroseksuele zieken en 30 % bij de homo/biseksuele zieken).

Het aantal sterfgevallen ten gevolge van de ziekte is gedaald. Gedurende de periode 1992 - 1995 werden jaarlijks gemiddeld 176 gevallen gerapporteerd. In 2007, 2008 en 2009 werden respectievelijk 33, 25 en 7 sterfgevallen vermeld (niet gecorrigeerde gegevens voor laatijdige meldingen).

Deze belangrijke daling moet men in relatie brengen met het gebruik van de nieuwe therapeutische strategieën bij seropositieven sinds 1996. Het samengaan van de huidige daling van de mortaliteit en de incidentie van AIDS brengt een versnelde toename van de prevalentie met zich mee. Dit wil zeggen dat het aantal personen dat nog in leven is met de infectie toeneemt.

INLEIDING

De gegevens over de situatie van AIDS- en HIV-infecties in België komen uit twee bronnen : enerzijds de registratie van de AIDS-patiënten door de klinici, anderzijds de registratie van de HIV-seropositieven door de referentielaboratoria die de confirmatietests uitvoeren. In feite gaat het hier om dezelfde patiënten maar in verschillende fasen van de ziekte. De AIDS-patiënten zijn allen seropositief, de seropositieven zijn niet allen AIDS-patiënt.

Het eerste hoofdstuk van het rapport beschrijft de kenmerken van alle **HIV-geïnfecteerden** op het moment dat ze als dusdanig werden gediagnosticeerd.

Het tweede hoofdstuk van het rapport beschrijft de kenmerken van de **AIDS-patiënten**.

Het derde hoofdstuk van het rapport beschrijft het geheel van de **patiënten drager van de HIV-infectie die medisch werden opgevolgd** in de loop van het bestudeerde jaar. Dit deel van het rapport beschrijft dus de “prevalente” populatie die therapeutisch wordt opgevolgd op een gegeven moment, of meer bepaald gedurende een bepaald jaar.

Deze beschrijving van de populatie in medische opvolging laat toe om de epidemiologische surveillance te verbeteren. De incidentiegegevens weerspiegelen immers slechts gedeeltelijk de epidemiologische situatie van HIV/AIDS door de aanzienlijke verbetering in termen van levensverwachting teweeggebracht door het gebruik van de antiretrovirale combinaties.

I. DE HIV-GEÏNFECTEERDEN

I.1. METHODEN

In België zijn er zeven door de FOD Volksgezondheid erkende AIDS-referentielaboratoria (zie bijlage). Tot hun taken behoort het uitvoeren van confirmatietests van de sera die positief bevonden werden bij een opsporingstest. Aangezien alleen deze zeven laboratoria bevoegd zijn voor deze tests, geeft de registratie van de bevestigde nieuwe seropositieven een volledig beeld van het totaal aantal gekende seropositieven in België. Daar de registratie anoniem gebeurt, en er in veel gevallen meerdere keren een confirmatietest wordt gedaan, is er veel kans op dubbeltellingen. De analyses worden enkel uitgevoerd op een bestand van seropositieven waarvoor voldoende gegevens beschikbaar zijn om dubbeltelling te vermijden. Naast de registratie van het aantal nieuwe seropositieven trachten de laboratoria ook epidemiologische basisgegevens te verzamelen. Hiertoe wordt aan iedere arts die een HIV-infectie diagnoseert een gestandaardiseerd formulier toegestuurd met de vraag om informatie betreffende geslacht, leeftijd, nationaliteit, mogelijke wijze van besmetting en klinisch stadium op het ogenblik van diagnose. De analyse van deze gegevens laat toe om op een meer volledige wijze de epidemiologie van HIV/AIDS van het land te beschrijven.

I.2. RESULTATEN

I.2.1. HIV-infecties (gecumuleerd totaal en evolutie)

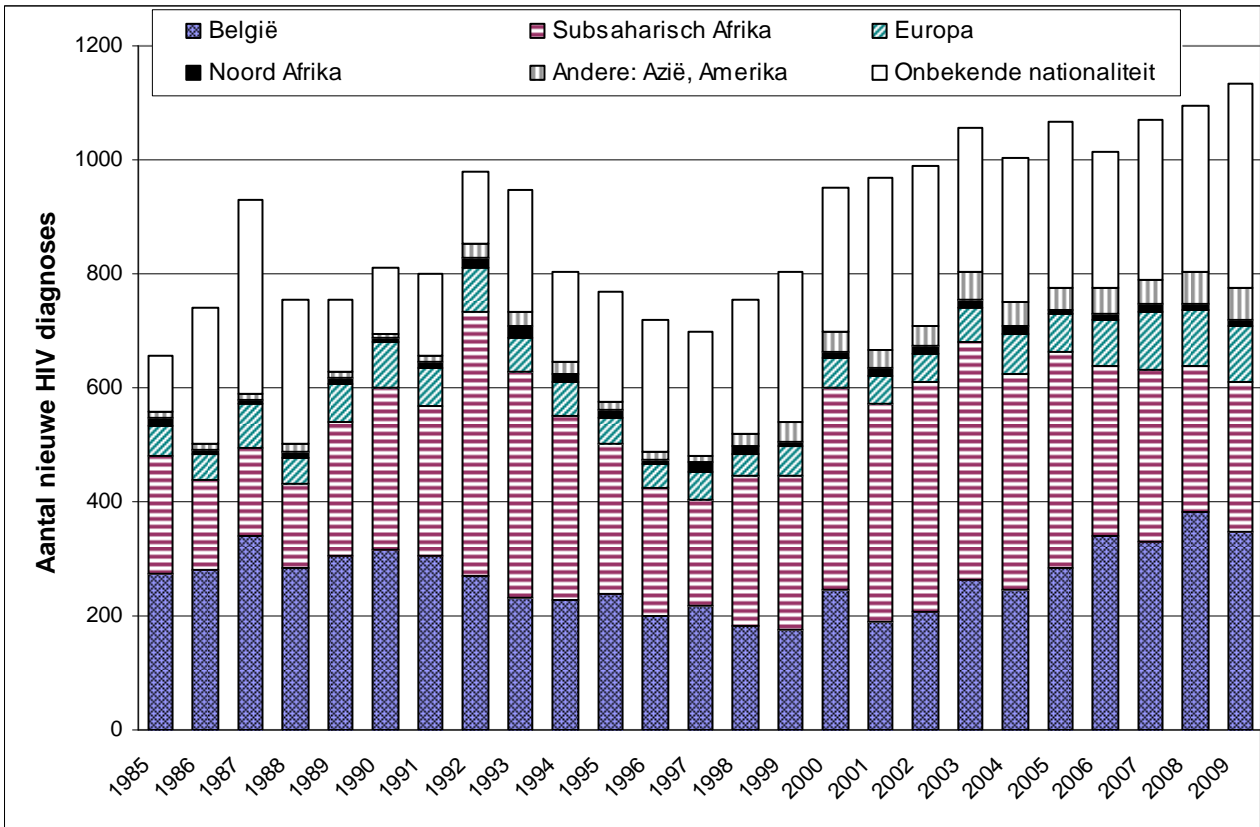
N.B. Het gaat hier om personen die zich hebben laten testen. Over de HIV-seropositieven die nog niet getest zijn, hebben we geen informatie.

Op 31 december 2009 waren er in België in totaal 23 438 personen gediagnosticeerd met een HIV-infectie. Van 1171 onder hen hebben we geen gegevens om dubbeltelling uit te sluiten; zij werden in dit rapport uit de verdere analyses geweerd. In feite zijn er dus tussen 22 267 en 23 438 gekende HIV-geïnfecteerden.

Hiervan hadden er 4042 AIDS ontwikkeld. Van deze AIDS-patiënten waren er op 31 december 2009 nog 1593 in leven, 1924 waren overleden en 525 patiënten konden er niet meer opgevolgd worden.

In de loop van de laatste drieëntwintig jaar zijn de nieuwe HIV-infecties in België geëvolueerd van gemiddeld 1,8 naar 3,1 gerapporteerde gevallen per dag. Zoals uit de cijfers blijkt is, er slechts een kleine marge in de schommelingen. De hoogste piek ziet men in 2009 met 1135 nieuw gediagnosticeerde gevallen en het laagste aantal genotificeerde infecties was in 1997 met 700. Ten opzichte van 1997 is dit een verhoging van de incidentie met 62%.

Figuur 1 : aantal nieuwe HIV-seropositieve personen per nationaliteit en per jaar van diagnose

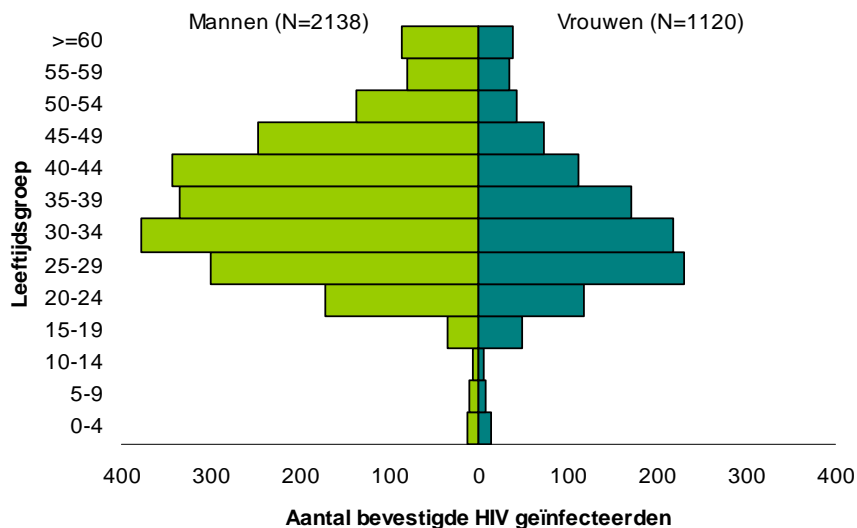

De nationaliteit is gekend voor 16 515 personen (74,2 %), waarvan 6689 de Belgische nationaliteit hebben (40,3 %). Tussen 1990 en 1993 was er een daling van het aantal nieuw gediagnosticeerde HIV-infecties bij personen van Belgische nationaliteit. Nadien was er eerder sprake van een stabilisatie in deze groep. Het aantal gediagnosticeerde HIV-seropositieve patiënten onder personen van niet-Belgische nationaliteit bereikte zijn maximum in het jaar 1992. Tussen 2001 en 2003 doet de stijging zich zowel voor bij personen van Belgische als van niet-Belgische nationaliteit. Tussen 2003 en 2008 manifesteert de stijging zich eerder bij personen van Belgische nationaliteit.

I.2.1.1. Verdeling volgens geslacht en leeftijd

Figuur 2 stelt de verdeling voor naar geslacht en leeftijdscategorie van alle HIV-geïnfekteerden gediagnosticeerd tussen 2007 en 2009. De man/vrouw-ratio bedraagt 1,9. De zwaarst getroffen leeftijdsgroep bij mannen is 30-34 jaar en bij vrouwen die van 25-29 jaar en 30-34 jaar.

Figuur 2 : geslacht en leeftijd van alle HIV-geïnfekteerden gediagnosticeerd in de periode 2007-2009

In tabel 1 wordt de evolutie van de man/vrouw verhouding gegeven van de nieuw gediagnosticeerde HIV-infecties.

Tabel 1 : verdeling per geslacht bij alle HIV-geïnfecteden

Jaar van diagnose	Mannen	Vrouwen	Niet gekend	M/V verhouding
<= 1985	496	157	4	3.2
1986	528	170	41	3.1
1987	659	234	37	2.8
1988	508	230	15	2.2
1989	500	247	9	2.0
1990	527	273	11	1.9
1991	519	276	6	1.9
1992	585	378	15	1.5
1993	593	341	15	1.7
1994	473	322	9	1.5
1995	443	322	5	1.4
1996	429	285	5	1.5
1997	411	284	5	1.4
1998	414	334	7	1.2
1999	406	384	12	1.1
2000	545	390	17	1.4
2001	548	410	9	1.3
2002	527	444	17	1.2
2003	591	454	10	1.3
2004	588	410	4	1.4
2005	621	439	8	1.4
2006	671	336	7	2.0
2007	659	402	8	1.6
2008	742	347	4	2.1
2009	749	383	3	2.0
Totaal	13732	8252	283	1.7

De gemiddelde leeftijd en diens mediaan voor volwassen seropositieven stijgt lichtjes in de tijd (tabel 2).

Tabel 2 : gemiddelde en mediane leeftijd bij alle volwassen seropositieve patiënten

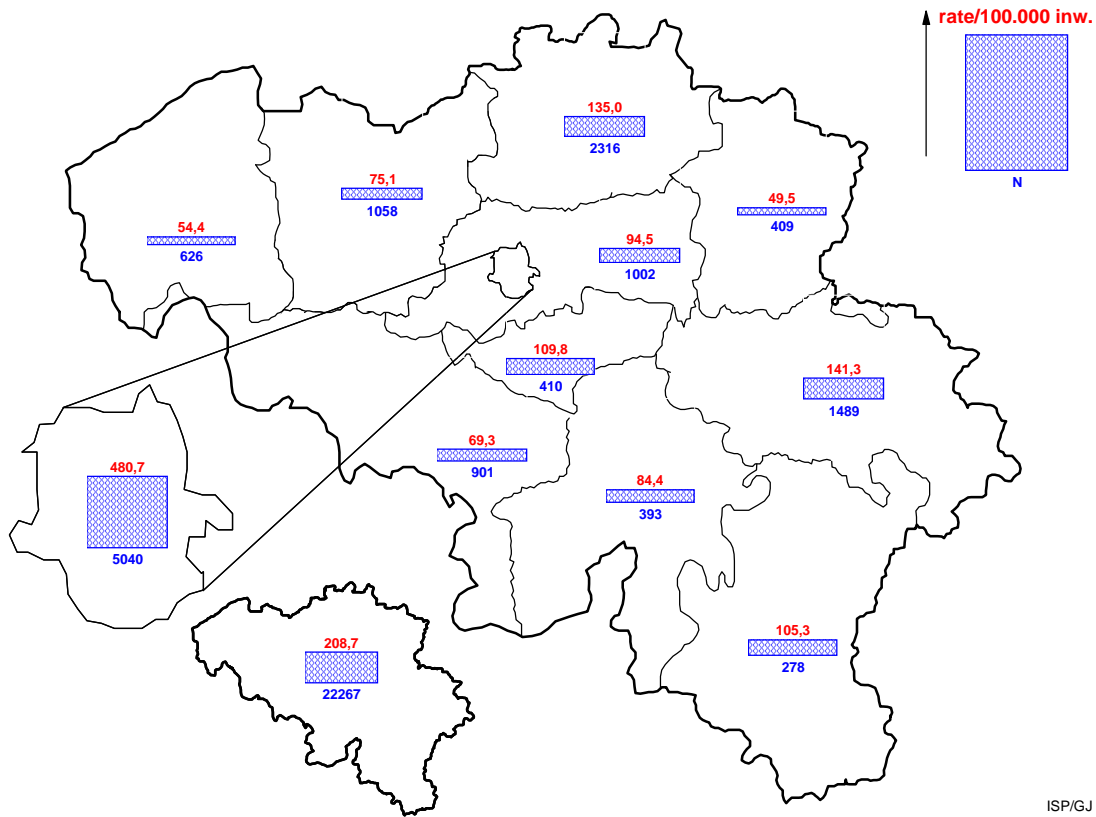
Jaar van diagnose	Aantal personen	Gemiddelde leeftijd (jaar)	Mediane leeftijd (jaar)
< 1985	626	33,9	31,8
1986	708	33,9	31,8
1987	897	34,7	32,5
1988	712	33,9	31,2
1989	722	34,6	31,8
1990	780	35,3	32,6
1991	766	34,4	32,1
1992	925	33,9	31,9
1993	923	33,3	31,7
1994	774	34,2	32,3
1995	750	35,1	33,4
1996	689	35,3	33,6
1997	685	35,7	34,0
1998	729	35,5	33,9
1999	764	35,3	34,2
2000	922	35,7	34,5
2001	929	36,0	34,7
2002	967	35,9	34,6
2003	1027	35,9	34,7
2004	989	36,0	34,4
2005	1053	36,1	34,6
2006	1000	37,4	35,9
2007	1045	37,2	35,8
2008	1079	37,5	36,3
2009	1122	37,3	35,7

I.2.1.2. Geografische spreiding

De volgende figuur geeft het cumulatieve aantal HIV-geïnfekteerden per provincie of regio. Het is belangrijk op te merken dat alleen personen van wie de woonplaats gekend zijn, opgenomen werden in de analyse. De cijfers geven dus enkel een idee over de spreiding. Informatie over de woonplaats is beschikbaar voor 13 922 (62,5 %).

Meer dan één derde van alle HIV-geïnfekteerden (36,2 %) van wie de woonplaats gekend is, woont in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De provincies met het grootste aantal HIV-geïnfekteerden zijn Antwerpen (16,6 % van de gevallen) en Luik (10,7 % van de gevallen).

Figuur 3 : aantal gecumuleerde gevallen van alle HIV-geïnfekteerden per provincie of gewest en gecumuleerde incidentie per 100 000 inwoners

ISP/GJ
AIDS09

De gegevens wat betreft geografische verdeling moeten met voorzichtigheid geïnterpreteerd worden gezien er heel wat gegevens ontbreken in verband met de woonplaats. In de loop van de laatste 12 jaar is de toename duidelijker in Vlaanderen dan in Brussel en Wallonië.

Tabel 3 : evolutie van de verdeling van alle HIV-geïnfecteerden per regio

Jaar	Brussel		Vlaanderen		Wallonië		Totaal N
	N	%	N	%	N	%	
< 1985	197	60.4	56	17.2	73	22.4	326
1986	223	60.1	77	20.8	71	19.1	371
1987	231	51.6	110	24.6	107	23.9	448
1988	191	55.9	72	21.1	79	23.1	342
1989	260	48.3	148	27.5	130	24.2	538
1990	246	42.4	178	30.7	156	26.9	580
1991	210	36.5	178	31.0	187	32.5	575
1992	241	31.5	284	37.1	241	31.5	766
1993	192	31.0	196	31.7	231	37.3	619
1994	184	32.7	200	35.5	179	31.8	563
1995	173	35.2	175	35.6	143	29.1	491
1996	161	39.8	141	34.8	103	25.4	405
1997	139	33.3	160	38.3	119	28.5	418
1998	171	39.1	178	40.7	88	20.1	437
1999	171	36.2	201	42.6	100	21.2	472
2000	250	40.9	228	37.3	134	21.9	612
2001	169	30.8	227	41.4	153	27.9	549
2002	230	35.5	226	34.9	192	29.6	648
2003	248	34.8	284	39.8	181	25.4	713
2004	224	33.2	282	41.8	169	25.0	675
2005	208	28.4	361	49.3	163	22.3	732
2006	205	29.5	344	49.5	146	21.0	695
2007	204	27.8	372	50.7	158	21.5	734
2008	218	29.7	384	52.3	132	18.0	734
2009	220	28.5	411	53.3	140	18.2	771
Totaal	5166	36.3	5473	38.5	3575	25.2	14214

I.2.1.3. Overdrachtswijzen

De waarschijnlijke overdrachtswijze is gekend voor 71,8 % van de patiënten gediagnosticeerd tussen 2002 en 2009.

Voor de mannen gediagnosticeerd in 2009 ligt de proportie infectie door homo/biseksueel contact (66,6 %) hoger dan voor de mannen gediagnosticeerd tussen 2003 en 2008 (48,1 % in de periode 2003-2005 en 60,0 % in de periode 2006-2008). Bij de vrouwen wordt in de meerderheid van de gevallen heteroseksuele contacten vermeld (meer dan 90 %).

Tabel 4 : verdeling van de HIV-geïnfecteerden per overdrachtswijze en geslacht (%) in de periodes 2003-2005, 2006-2008 en het jaar 2009

Mogelijk overdrachtswijze	Mannen			Vrouwen		
	2003-2005 (N=1323)	2006-2008 (N=1566)	2009 (N=551)	2003-2005 (N=897)	2006-2008 (N=744)	2009 (N=255)
Homo-/biseksuele contacten	48,1	60,2	66,6	-	-	-
i.v.-druggebruik	4,1	2,2	2,0	1,9	1,3	0,8
Homo-/biseksuele + i.v.-drugs	0,5	0,7	0,2	-	-	-
Hemofilie	0,2	0,2	0,2	-	-	-
Transfusie*	2,0	1,3	1,8	5,7	4,7	2,4
Heteroseksuele contacten	44,3	34,6	29,0	90,6	91,5	96,1
Moeder/Kind	1,0	1,0	0,2	1,8	2,4	0,8
Totaal**	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

*Belangrijke opmerking: de vermelding van de categorie transfusie als mogelijke overdrachtswijze wil niet zeggen dat de besmetting van het HIV-virus tengevolge van een transfusie is. Het wil alleen zeggen dat die patiënten vermelden dat zij een bloedtransfusie gekregen hebben. Voor 2 gedocumenteerde gevallen werd er een besmetting via transfusie in België gemeld (in 1986 en 1998). De seroconversie van de donor werd pas vastgesteld na de transfusie.

**Met uitzondering van de patiënten waarvan de overdrachtswijze niet is gekend.

In alle regio's is de proportie homo/biseksuele contacten gestegen tussen 2003 en 2009. In Vlaanderen worden homo/biseksuele contacten het vaakst vermeld (zie tabel 5).

Tabel 5 : verdeling van de HIV-geïnfecteerden per overdrachtswijze en regio (%) in de periodes 2003-2005, 2006-2008 en het jaar 2009

Overdrachtswijze	Brussel			Vlaanderen			Wallonië		
	2003-2005 (N=644)	2006-2008 (N=604)	2009 (N=205)	2003-2005 (N=847)	2006-2008 (N=990)	2009 (N=379)	2003-2005 (N=484)	2006-2008 (N=421)	2009 (N=130)
Homo-/biseksuele contacten	30,1	41,1	39,5	37,4	50,7	54,4	17,6	26,8	40,8
i.v.-druggebruik	3,4	1,3	1,0	2,2	1,8	2,1	5,0	2,4	0,8
Homo-/biseksuele + i.v.-drugs	0,2	0,3	-	0,2	0,5	0,3	0,6	0,5	-
Hemofilie	-	-	-	0,1	0,1	-	0,2	0,2	-
Transfusie	3,9	3,5	2,0	2,0	1,3	1,3	4,8	3,8	2,3
Heteroseksuele contacten	62,1	53,3	57,6	56,4	43,9	41,7	70,0	64,4	55,4
Moeder/Kind	0,3	0,5	0,0	1,5	1,6	0,3	1,9	1,9	0,8
Totaal**	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

** Met uitzondering van de patiënten waarvan de woonplaats en de overdrachtswijze niet is gekend

Tabel 6 toont de verdeling naar leeftijdscategorie, geslacht en overdrachtswijze van alle personen gediagnosticeerd met HIV tussen 2007 en 2009. Het percentage van de personen besmet via intraveneus druggebruik is het hoogst in de leeftijdscategorie 25-49 jaar. Het percentage mannen besmet via homo/biseksueel contact ligt het hoogst in de leeftijdscategorie 15-34 jaar.

Tabel 6 : leeftijdscategorie, geslacht en overdrachtswijze bij alle HIV-geïnfecteerden (2007-2009)

Leeftijdscategorie	N	Contacten		i.v.-druggebruik	Andere Risico's	
		Homo-/biseks. %	heteroseksuele %	%	%	
15 - 24 jaar	M	150	71,3	24,0	0,7	4,0
	V	116	-	97,4	0,0	2,6
	M+V	266	40,2	56,0	0,4	3,4
25 - 34 jaar	M	519	70,3	24,5	4,1	1,2
	V	311	-	93,6	0,6	5,8
	M+V	830	44,0	50,4	2,8	2,9
35 - 49 jaar	M	678	62,8	33,9	2,5	0,7
	V	250	-	94,8	3,2	2,0
	M+V	928	45,9	50,3	2,7	1,1
≥ 50 jaar	M	226	46,9	47,4	0,9	4,9
	V	78	-	92,3	0,0	7,7
	M+V	304	34,9	58,9	0,7	5,6

In tabel 7 wordt de evolutie van de waarschijnlijke overdrachtswijzen gegeven.

In de meerderheid van de gevallen worden heteroseksuele contacten vermeld. Tussen 2002 en 2009 is deze proportie gedaald van 67,5 % naar 50,3 %. In dezelfde periode is de proportie gevallen geïnfecteerd via homo/biseksueel contact gestegen van 23,1 % naar 45,5 %.

Tabel 7 : verdeling volgens overdrachtswijze en jaar van diagnose van alle HIV-geïnfekteerden (in %)

Overdrachtswijze	(n)	Homo- /biseks.contacten	i.v.- druggebruik	Homo-/biseks.+i.v.- drug	Hemofilie	Transfusie	Heteroseks.contact en	Moeder/Kind
<u>Diagnosejaar</u>								
≤1985	541	36.8	9.6	1.3	1.7	4.4	41.8	4.4
1986	477	38.8	8.4	1.1	2.3	3.1	44.0	2.3
1987	589	39.2	7.3	1.2	1.4	5.1	42.4	3.4
1988	487	32.9	13.1	0.8	0.2	5.5	43.1	4.3
1989	572	30.6	9.1	0.7	0.2	5.4	50.5	3.5
1990	587	30.3	7.2	0.7	0.0	5.6	53.0	3.2
1991	554	33.2	7.0	0.2	0.4	2.9	53.3	3.1
1992	627	24.1	5.6	0.3	0.2	3.0	61.4	5.4
1993	602	22.1	4.3	1.0	0.3	4.0	64.1	4.2
1994	570	22.6	6.1	0.5	0.0	3.2	64.4	3.2
1995	481	28.3	3.5	0.4	0.0	3.3	61.3	3.1
1996	406	29.1	3.9	0.0	0.0	3.2	59.6	4.2
1997	396	25.8	4.0	0.5	0.0	3.0	63.4	3.3
1998	431	23.2	3.5	0.5	0.0	4.4	66.6	1.9
1999	452	22.6	3.3	0.4	0.0	3.1	66.8	3.8
2000	633	24.8	3.8	0.3	0.0	3.2	65.4	2.5
2001	623	23.9	2.7	0.3	0.0	3.2	66.1	3.7
2002	676	23.1	2.8	0.7	0.0	4.1	67.5	1.8
2003	741	24.7	4.5	0.5	0.0	2.8	65.7	1.8
2004	733	28.1	3.4	0.1	0.0	3.7	63.4	1.2
2005	750	32.9	1.7	0.1	0.3	3.9	60.1	0.9
2006	741	39.3	1.9	0.4	0.0	2.4	55.2	0.8
2007	781	37.4	2.1	0.5	0.3	2.4	54.9	2.4
2008	793	45.4	1.8	0.4	0.1	2.3	49.1	1.0
2009	806	45.5	1.6	0.1	0.1	2.0	50.3	0.4

I.2.1.4. Vroegdetectie van de HIV-diagnose

Het aantal T4-lymfocyten op het ogenblik van de HIV-diagnose is gekend voor 6690 patiënten (39,8 %), waarvan de diagnose gesteld werd in de afgelopen achttien jaar. Het aantal T4-lymfocyten kan beschouwd worden als een biologische marker van het infectiestadium. Dit aantal daalt naarmate de infectie vordert. Het bedraagt meestal om en bij de 1000/mm³ bij personen in goede gezondheid en is lager dan 200/mm³ bij HIV-geïnfekteerden bij de overgang naar het AIDS-stadium. Hoe lager het aantal lymfocyten, hoe verder het AIDS-stadium gevorderd is.

Tabel 8 : aantal T4-lymfocyten (/mm³) op het ogenblik van de HIV-diagnose

Jaar	N	Gemiddelde T4	Mediaan	Percentiel 25	Percentiel 75
1992	228	406	360	193	542
1993	265	376	330	190	510
1994	254	383	320	152	540
1995	206	363	331	193	500
1996	208	384	350	114	568
1997	210	368	302	134	515
1998	308	333	290	116	488
1999	324	356	297	124	507
2000	413	367	329	168	532
2001	382	368	330	175	509
2002	472	349	306	156	479
2003	551	367	335	167	516
2004	554	355	324	136	515
2005	449	396	354	204	566
2006	449	408	372	211	550
2007	398	420	400	230	571
2008	490	433	410	240	587
2009	529	446	421	244	614
Totaal	6690	384	350	176	536

Het gemiddelde en de mediaan van het totale aantal T4-lymfocyten is weinig geëvolueerd tussen 1992 en 2004. Vanaf 2005 werd een toename vastgesteld. In 2009 is het gemiddelde aantal T4-lymfocyten hoger bij homo/biseksuele mannen ($T4_{\text{gemiddelde}} = 502 \text{ T4/mm}^3$) dan bij de heteroseksuele groep ($T4_{\text{gemiddelde}} = 403 \text{ T4/mm}^3$) ($p < 0.001$).

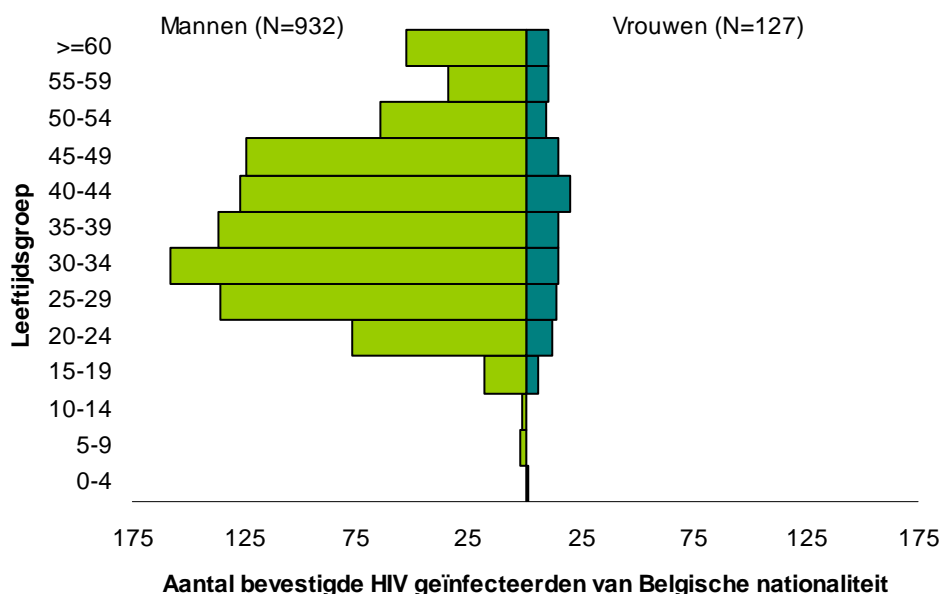
I.2.2. HIV-geïnfecteerden van Belgische nationaliteit

Het gecumuleerde totale aantal Belgische seropositieven is 6689.

I.2.2.1. Verdeling volgens geslacht en leeftijd

De man/vrouw-verhouding bij Belgische personen gediagnosticeerd tussen 2007 en 2009 bedraagt 7,3. De zwaarst getroffen leeftijdsklassen bij de mannen zijn - in dalende volgorde - 30-34 jaar, 25-29 jaar en 35-39 jaar. Bij vrouwen is dat de groep van 40-44 jaar.

Figuur 4: geslacht en leeftijd van de Belgische HIV-geïnfecteerden gediagnosticeerd in de periode 2007-2009

In tabel 9 wordt de evolutie van de man/vrouw verhouding weergegeven van de nieuw gediagnosticeerde HIV-infecties. De verhouding man/vrouw is het hoogst tussen 2007 en 2009, met een waarde van 7.3.

Tabel 9 : verdeling per geslacht bij Belgische HIV-geïnfecteerden

Jaar van diagnose	Mannen	Vrouwen	M/V verhouding
< 1985	239	36	6.6
1986	254	28	9.1
1987	284	56	5.1
1988	215	68	3.2
1989	240	66	3.6
1990	248	68	3.6
1991	241	63	3.8
1992	213	58	3.7
1993	192	40	4.8
1994	187	42	4.5
1995	185	54	3.4
1996	153	47	3.3
1997	167	49	3.4
1998	145	38	3.8
1999	128	48	2.7
2000	199	44	4.5
2001	160	30	5.3
2002	167	39	4.3
2003	223	39	5.7
2004	212	34	6.2
2005	240	45	5.3
2006	290	51	5.7
2007	290	39	7.4
2008	337	46	7.3
2009	305	42	7.3
Totaal	5514	1170	4.7

De gemiddelde leeftijd voor volwassen seropositieven stijgt lichtjes doch significant in de tijd ($p < 0.001$). Deze bedraagt 37,0 jaar in de periode 1992 - 1996 en 39,0 jaar tijdens de jaren 2007-2009 (tabel 10).

Tabel 10 : gemiddelde en mediane leeftijd bij volwassen Belgische seropositieve patiënten

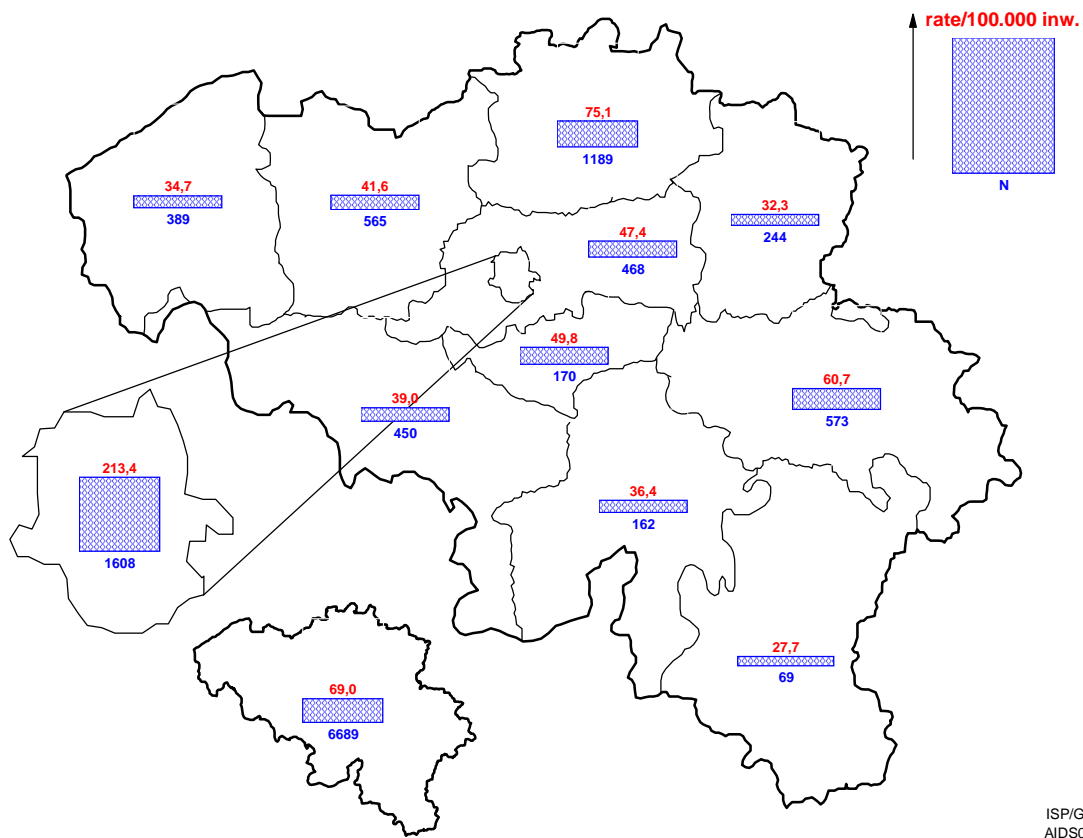
Jaar van diagnose	Aantal personen	Gemiddelde leeftijd (jaar)	Mediane leeftijd (jaar)
< 1985	271	34.9	33.7
1986	276	35.4	33.7
1987	334	36.7	33.8
1988	278	35.5	33.2
1989	298	36.3	33.9
1990	308	38.0	36.3
1991	288	37.2	34.6
1992	261	35.7	33.4
1993	226	36.3	34.5
1994	224	37.7	36.4
1995	236	37.4	35.2
1996	197	37.9	36.1
1997	211	38.1	35.5
1998	182	38.8	37.6
1999	170	38.3	36.4
2000	242	39.7	37.6
2001	185	39.6	37.9
2002	207	39.4	37.7
2003	262	38.9	38.2
2004	245	37.9	35.9
2005	284	38.7	37.7
2006	340	39.0	37.6
2007	328	39.0	38.6
2008	382	39.1	38.0
2009	347	39.1	37.7

I.2.2.2. Geografische spreiding

De volgende figuur geeft het cumulatieve aantal Belgische HIV-geïnfekteerden per provincie of regio. Het is belangrijk op te merken dat alleen personen van wie de nationaliteit en de woonplaats gekend zijn, opgenomen werden in de analyse. Informatie over de woonplaats is beschikbaar voor 5887 Belgen (88 %). De cijfers geven dus enkel een idee over de geografische spreiding van deze seropositieve patiënten.

Zevenentwintig procent van de Belgen van wie de woonplaats is gekend, verblijft in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Vervolgens zijn de provincies waar de meeste gevallen werden gediagnosticeerd Antwerpen (20,2 % van de gevallen), Luik (9,7% van de gevallen) en Oost-Vlaanderen (9.6 % van de gevallen).

Figuur 5 : aantal gecumuleerde gevallen van Belgische HIV-geïnfekteerden per provincie of gewest en gecumuleerde incidentie per 100 000 inwoners

Deze gegevens over de geografische spreiding moeten met voorzichtigheid geïnterpreteerd worden, aangezien er heel wat gegevens ontbreken in verband met de woonplaats.

Tabel 11 : evolutie van de verdeling van Belgische HIV-geïnfecteerden per regio

Jaar	Brussel		Vlaanderen		Wallonië		Totaal N
	N	%	N	%	N	%	
< 1985	110	50.2	49	22.4	60	27.4	219
1986	126	54.1	60	25.8	47	20.2	233
1987	125	43.4	81	28.1	82	28.5	288
1988	85	42.7	58	29.2	56	28.1	199
1989	109	39.8	94	34.3	71	25.9	274
1990	88	31.0	116	40.9	80	28.2	284
1991	70	25.6	105	38.5	98	35.9	273
1992	73	28.3	114	44.2	71	27.5	258
1993	55	26.1	83	39.3	73	34.6	211
1994	50	23.7	97	46.0	64	30.3	211
1995	53	24.2	96	43.8	70	32.0	219
1996	49	27.4	83	46.4	47	26.3	179
1997	40	21.7	99	53.8	45	24.5	184
1998	38	23.3	92	56.4	33	20.3	163
1999	32	19.3	102	61.5	32	19.3	166
2000	54	23.5	122	53.0	54	23.5	230
2001	36	20.3	97	54.8	44	24.9	177
2002	48	25.1	104	54.5	39	20.4	191
2003	50	20.0	137	54.8	63	25.2	250
2004	61	25.7	121	51.1	55	23.2	237
2005	63	23.8	158	59.6	44	16.6	265
2006	66	20.6	201	62.8	53	16.6	320
2007	51	16.8	186	61.2	67	22.0	304
2008	69	19.4	228	64.2	58	16.3	355
2009	62	18.6	212	63.7	59	17.7	333
Totaal	1663	27.6	2895	48.1	1465	24.3	6023

I.2.2.3. Overdrachtswijzen

De waarschijnlijke overdrachtswijze is gekend voor 96,6 % van de Belgische patiënten gediagnosticeerd tussen 2002 en 2009.

Meer dan drie op de vier mannen vermelden homo/biseksuele contacten (MSM). Bij de vrouwen wordt in de meerderheid van de gevallen heteroseksuele contacten vermeld (87 % tot 97 %). Intraveneus druggebruik (IVD) is verhoudingsgewijs belangrijker bij de vrouwen (tabel 12). In absolute cijfers daarentegen is de groep intraveneuze druggebruikers talrijker bij de mannen dan bij de vrouwen. Wat betreft de evolutie in de tijd, wordt er een stijging waargenomen voor de homo/biseksuele overdrachtswijze (tabel 12 en fig. 5bis).

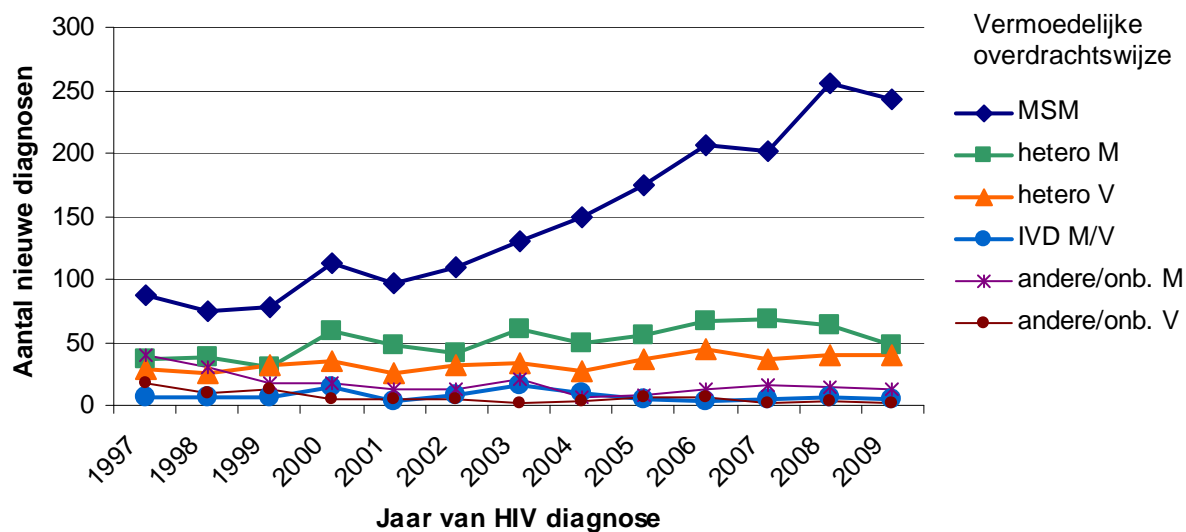
Tabel 12 : verdeling van de Belgische HIV-geïnfecteerden per overdrachtswijze en geslacht (%) in de periodes 2003-2005, 2006-2008 en het jaar 2009

Mogelijk overdrachtswijze	Mannen			Vrouwen		
	2003-2005 (N=648)	2006-2008 (N=891)	2009 (N=297)	2003-2005 (N=112)	2006-2008 (N=131)	2009 (N=40)
Homo-/biseksuele contacten	70,1	74,6	81,8	-	-	-
i.v.-druggebruik	3,2	1,1	1,0	8,0	3,1	2,5
Homo-/biseksuele + i.v.-drugs	0,6	0,6	-	-	-	-
Hemofilie	-	-	-	-	-	-
Transfusie*	0,3	0,7	1,4	3,6	3,1	-
Heteroseksuele contacten	25,6	22,3	15,8	87,5	92,4	97,5
Moeder/Kind	0,2	0,7	-	0,9	1,5	-
Totaal**	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

*Belangrijke opmerking: de vermelding van de categorie transfusie als mogelijke overdrachtswijze wil niet zeggen dat de besmetting van het HIV-virus tengevolge van een transfusie is. Het wil alleen zeggen dat die patiënten vermelden dat zij een bloedtransfusie gekregen hebben. Voor 2 gedocumenteerde gevallen werd er een besmetting via transfusie in België gemeld (in 1986 en 1998). De seroconversie van de donor werd pas vastgesteld na de transfusie.

**Met uitzondering van de patiënten waarvan de overdrachtswijze niet is gekend.

Figuur 5bis : evolutie van de HIV diagnoses bij Belgen naar vermoedelijke overdrachtswijze (1997-2009)

In alle regio's is er een stijging van de proportie infecties via homo/biseksuele contacten.

Intraveneus druggebruik in Wallonië neemt proportioneel af, maar vóór 2008 bleek dit vaker de oorzaak van infectie te zijn dan in de andere regio's (tabel 13).

Tabel 13 : verdeling van de Belgische HIV-geïnfekteerden per overdrachtswijze en regio (%) in de periodes 2003-2005, 2006-2008 en het jaar 2009 (** Met uitzondering van de patiënten waarvan de woonplaats en de overdrachtswijze niet is gekend)

Overdrachtswijze	Brussel			Vlaanderen			Wallonië		
	2003-2005 (N=168)	2006-2008 (N=181)	2009 (N=61)	2003-2005 (N=399)	2006-2008 (N=595)	2009 (N=204)	2003-2005 (N=157)	2006-2008 (N=174)	2009 (N=58)
Homo-/biseksuele contacten	65,5	69,6	59,2	64,7	70,4	77,0	42,0	47,7	74,1
i.v.-druggebruik	3,0	1,1	-	1,5	0,7	1,5	10,8	3,5	0,0
Homo-/biseksuele + i.v.-drugs	0,6	1,1	-	0,3	0,3	-	1,3	-	-
Hemofilie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Transfusie	1,2	2,2	1,6	0,5	0,5	0,5	1,3	1,7	1,7
Heteroseksuele contacten	29,8	26,0	39,4	32,8	27,2	21,1	44,0	46,0	24,1
Moeder/Kind	-	-	-	-	0,8	-	0,6	1,2	-
Totaal**	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Het percentage van de geïnfekteerden besmet via heteroseksueel contact, gediagnosticeerd tussen 2007 en 2009, is het hoogst in de leeftijdsgroep vanaf 50 jaar. De proportie mannen die homo/biseksuele contacten melden, daalt met de leeftijd. Dergelijke trend ziet men in tabel 14.

Tabel 14 : leeftijdscategorie, geslacht en overdrachtswijze bij Belgische HIV-geïnfekteerden gediagnosticeerd in de periode 2007-2009

Leeftijdscategorie	N	Contacten		i.v.-druggebruik	Andere Risico's	
		Homo-/biseks. %	heteroseksuele %	%	%	
15 - 24 jaar	M	90	87,8	7,8	1,1	3,3
	V	18	-	94,4	-	5,6
	M+V	108	73,2	22,2	0,9	3,7
25 - 34 jaar	M	281	84,3	12,1	3,2	0,4
	V	27	-	88,9	7,4	3,7
	M+V	308	77,0	18,8	3,6	0,7
35 - 49 jaar	M	377	77,2	21,8	0,5	0,5
	V	49	-	93,9	6,1	-
	M+V	426	68,3	30,1	1,2	0,5
≥ 50 jaar	M	144	57,6	38,2	0,7	3,5
	V	28	-	100,0	-	-
	M+V	172	48,3	48,3	0,6	2,9

In tabel 15 wordt de evolutie van de waarschijnlijke overdrachtswijzen gegeven.

In de meerderheid van de gevallen worden homo/biseksuele contacten vermeld en deze proportie is gevoelig gestegen in de afgelopen jaren. Tegelijkertijd is de proportie heteroseksuele contacten gedaald.

Na 1990 werden geen HIV-infecties meer gediagnosticeerd bij hemofiliepatiënten. De meeste HIV geïnfekteerden die een transfusie vermelden, werden buiten België of in België vóór augustus 1985 getransfuseerd toen de systematische opsporing van bloedgevers begon.

Tabel 15 : verdeling volgens overdrachtswijze en jaar van diagnose van Belgische HIV-geïnfekteerden (in %)

Overdrachtswijze	(n)	Homo-/biseks .contacten	i.v.- druggebruik	Homo-/biseks .+i.v.-drug	Hemofilie	Transfusie*	Heteroseks. contacten	Moeder/Kind
<u>Diagnosejaar</u>								
≤1985	258	64.3	6.6	1.6	2.7	4.7	19.0	1.2
1986	250	60.0	6.4	0.4	3.6	3.2	26.0	0.4
1987	306	54.6	4.9	1.6	2.3	4.9	30.4	1.3
1988	239	52.3	9.2	1.3	0.4	6.7	28.9	1.3
1989	263	49.1	6.8	0.8	0.4	3.8	36.5	2.7
1990	256	51.2	5.5	1.2	0.0	5.5	34.8	2.0
1991	241	56.9	4.6	0.0	0.0	2.9	29.9	5.8
1992	205	55.1	3.9	0.0	0.0	1.5	35.1	4.4
1993	193	46.6	3.1	1.6	0.0	1.6	44.0	3.1
1994	202	47.0	6.9	1.0	0.0	1.0	41.6	2.5
1995	199	53.3	3.0	0.0	0.0	2.0	40.2	1.5
1996	161	53.4	5.0	0.0	0.0	0.6	39.1	1.9
1997	168	51.8	4.2	0.6	0.0	1.8	38.7	3.0
1998	146	50.7	4.1	0.0	0.0	0.7	43.8	0.7
1999	157	49.7	4.5	1.3	0.0	1.9	38.9	3.8
2000	225	50.2	6.7	0.0	0.0	0.4	41.8	0.9
2001	182	53.3	1.7	0.0	0.0	2.2	40.7	2.2
2002	197	55.3	4.1	1.5	0.0	2.5	36.6	0.0
2003	246	52.9	6.5	1.6	0.0	0.4	38.6	0.0
2004	240	62.5	4.2	0.0	0.0	0.8	32.1	0.4
2005	274	63.5	1.5	0.0	0.0	1.1	33.6	0.4
2006	330	62.7	0.9	0.6	0.0	0.9	34.2	0.6
2007	322	62.7	1.6	0.9	0.0	1.2	32.3	1.2
2008	371	69.0	1.6	0.0	0.0	0.8	28.0	0.5
2009	337	72.1	1.2	0.0	0.0	1.2	25.5	0.0

*Belangrijke opmerking: de vermelding van de categorie transfusie als mogelijke overdrachtswijze wil niet zeggen dat de besmetting van het HIV-virus tengevolge van een transfusie is. het wil alleen zeggen dat die patiënten vermelden dat zij een bloedtransfusie gekregen hebben.

I.2.2.4. Vroegdetectie van de HIV-diagnose

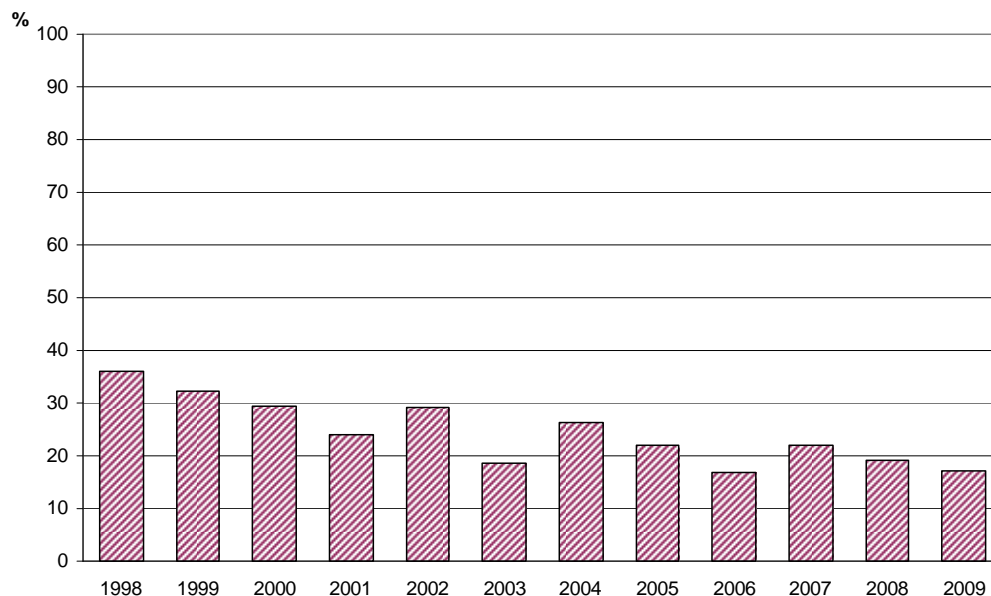
Het aantal T4-lymfocyten op het ogenblik van de HIV-diagnose is gekend voor 2465 Belgische patiënten (53.8 %), waarvan de diagnose gesteld werd in de afgelopen achttien jaren. Het aantal T4-lymfocyten kan beschouwd worden als een biologische marker van het infectiestadium. Dit aantal daalt naarmate de infectie vordert. Het bedraagt meestal om en bij de 1000/mm³ bij personen in goede gezondheid en is lager dan 200/mm³ bij HIV-geïnfecteerden bij de overgang naar het AIDS-stadium. Hoe lager het aantal lymfocyten, hoe verder het AIDS-stadium is gevorderd.

Tabel 16 : aantal T4-lymfocyten (/mm³) op het ogenblik van de HIV-diagnose bij Belgische patiënten

Jaar	N	Gemiddelde T4	Mediaan	Percentiel 25	Percentiel 75
1992	89	471	420	240	613
1993	90	446	409	210	572
1994	90	432	404	177	590
1995	95	409	361	224	591
1996	86	483	478	200	791
1997	94	434	369	157	596
1998	92	315	296	106	469
1999	90	391	372	160	580
2000	135	437	402	221	616
2001	109	408	377	235	555
2002	140	415	392	197	570
2003	189	443	421	257	591
2004	181	430	450	216	588
2005	176	454	418	239	636
2006	211	469	431	285	608
2007	163	433	426	270	585
2008	216	466	446	274	612
2009	219	482	452	309	640
Total	2465	440	415	238	600

De HIV-diagnose kan als zeer laattijdig beschouwd worden als het aantal T4-lymfocyten van de patiënt lager is dan 200/mm³ op het moment van de HIV-diagnose, of als AIDS wordt gediagnosticeerd minder dan 3 maanden na de HIV-diagnose. Figuur 6 toont dat de proportie van zeer laattijdig gestelde HIV-diagnoses gedaald is in de loop van de tijd:

Figuur 6 : proportie van zeer laattijdig gediagnosticeerde HIV-infecties bij Belgische patiënten (1998-2009)

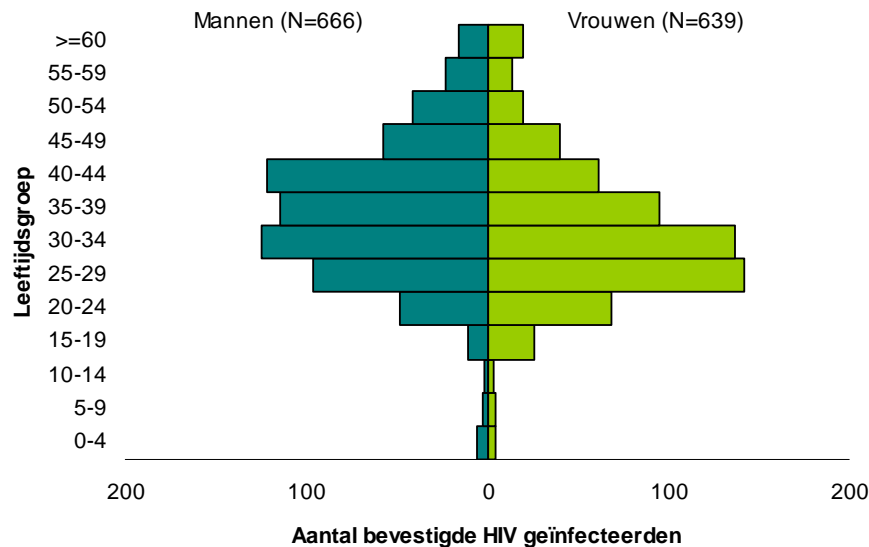
In 1998 werd 36 % van de HIV-infecties zeer laat in de tijd gediagnosticeerd. In 2009 bedroeg deze proportie 19 %. De geobserveerde daling in de loop van de tijd doet een gunstige evolutie vermoeden wat betreft het tijdig stellen van de HIV-diagnose.

I.2.3. HIV-geïnfekteerden van niet-Belgische nationaliteit

De patiënten met een andere nationaliteit dan de Belgische worden hier apart besproken daar een deel van hen nog maar kort in het land verblijft en waarschijnlijk niet in België besmet werd. Het epidemiologisch profiel van deze groep, hoewel niet homogeen, verschilt van de patiënten met een Belgische nationaliteit.

I.2.3.1. Verdeling volgens geslacht en leeftijd

Figuur 7 : geslacht en leeftijd van niet-Belgische HIV-geïnfekteerden gediagnosticeerd in de periode 2007-2009

Bij de mannen gediagnosticeerd tussen 2007 en 2009 vindt men de meeste HIV-geïnfekteerden terug in de leeftijdsgroep 30-34 jaar en bij de vrouwen in de groep 25-29 jaar. De verhouding man/vrouw bedraagt 1,04, wat aanzienlijk lager is dan bij Belgen (7.3).

I.2.3.2. Verdeling per nationaliteit

Van de niet-Belgische geïnfekteerden gediagnosticeerd tussen 2007 en 2009 (n=1309), komt 62.9% uit Subsaharisch Afrika, 22,8 % uit Europa, 11,8 % uit Amerika of Azië en 2,4 % uit Noord-Afrika. Tabel 17 toont de verdeling van deze patiënten volgens regio en land van oorsprong.

Tabel 17 : verdeling van de niet-Belgische HIV-geïnfekteerden gediagnosticeerd in de periode 2006-2008, volgens regio en land van oorsprong

Regio	Land van oorsprong	N	%	Man/Vrouw - verhouding
Europa	Nederland	57	19,1	3,8
	Frankrijk	48	16,1	
	Italië	36	12,0	
	Portugal	35	11,7	
	Andere	123	41,1	
	Totaal	299	100	
Subsaharisch Afrika	Congo*	166	20,2	0,6
	Kameroen	131	15,9	
	Rwanda	101	12,3	
	Guinee	57	6,9	
	Andere	368	44,7	
	Totaal	823	100	
Noord-Afrika	Marokko	23	71,9	3,0
	Andere	11	28,1	
	Totaal	32	100	
Azië, Amerika, andere	Brazilië	35	22,6	2,6
	Thailand	20	12,9	
	Ecuador	12	7,7	
	Verenigde Staten	10	6,5	
	Andere	78	49,7	
	Totaal	155	100	

* waarschijnlijk RDC (onprecieze codering)

I.2.3.3. Overdrachtswijzen

In tabel 18 wordt de evolutie van de waarschijnlijke overdrachtswijzen beschreven. De heteroseksuele overdrachtswijze wordt het meest frequent gerapporteerd.

Tabel 18 : verdeling volgens overdrachtswijze en jaar van diagnose van niet-Belgische HIV-geïnfekteerden (in %)

Overdrachtswijze	N	Homo- /biseks.contacten	i.v.- druggebruik	Homo-/biseks.+i.v.- drug0	Hemofilie	Transfusie	Heteroseks.contact en	Moeder/Kind
Diagnosejaar								
≤1985	262	9.2	11.5	1.2	0.8	4.6	65.7	7.3
1986	205	13.2	9.8	1.5	0.0	3.4	68.3	3.9
1987	227	19.8	11.0	0.4	0.0	4.4	61.7	2.6
1988	199	13.1	16.1	0.5	0.0	5.0	60.3	5.0
1989	284	13.0	11.3	0.7	0.0	6.7	64.4	3.9
1990	309	12.6	8.4	0.3	0.0	6.2	68.3	4.2
1991	289	12.8	8.0	0.4	0.7	2.8	74.7	0.7
1992	407	9.1	6.6	0.5	0.3	3.7	75.2	4.7
1993	393	9.2	5.1	0.8	0.3	5.3	75.1	4.3
1994	359	9.2	5.6	0.3	0.0	4.5	77.2	3.3
1995	270	9.6	4.1	0.7	0.0	4.4	77.0	4.1
1996	235	12.8	3.4	0.0	0.0	5.1	73.6	5.1
1997	214	5.6	4.2	0.5	0.0	4.2	82.2	3.3
1998	273	8.8	2.9	0.7	0.0	6.2	79.1	2.2
1999	271	8.1	2.6	0.0	0.0	3.7	82.7	3.0
2000	393	10.4	2.0	0.5	0.0	4.8	78.9	3.3
2001	424	10.9	3.3	0.5	0.0	3.8	78.5	3.1
2002	465	9.9	2.4	0.2	0.0	5.0	80.0	2.6
2003	482	10.2	3.3	0.0	0.0	4.2	79.7	2.7
2004	481	10.6	3.1	0.2	0.0	5.0	79.6	1.5
2005	460	14.1	2.0	0.2	0.4	5.7	76.5	1.1
2006	404	20.3	2.2	0.3	0.0	3.7	72.5	1.0
2007	436	19.3	2.3	0.2	0.2	3.4	71.8	2.8
2008	404	23.8	2.0	0.7	0.3	3.7	68.1	1.5
2009	397	22.9	2.3	0.3	0.3	2.5	71.0	0.8

De verdeling van de overdrachtswijzen is gevoelig gewijzigd in de loop der tijd. Sinds het begin van de epidemie zien we een dalende trend in de overdrachtswijze via intraveneus druggebruik. Sinds 2004 wordt een daling van het aandeel heteroseksuele contacten en een stijging van het aandeel homo/biseksuele contacten vastgesteld.

I.2.3.4. Geografische spreiding

Meer dan één derde van de personen van niet-Belgische nationaliteit gediagnosticeerd met HIV in 2009 en waarvan de woonplaats is gekend, woont in Brussel (39 %).

De stijging van het aandeel homo/biseksuele contacten wordt vastgesteld in alle regio's en is verhoudingsgewijs het belangrijkste in de regio Brussel (tabel 19).

Tabel 19: verdeling van de niet-Belgische HIV-geïnfekteerden per overdrachtswijze en regio (%) in de periodes 2003-2005, 2006-2008 en het jaar 2009

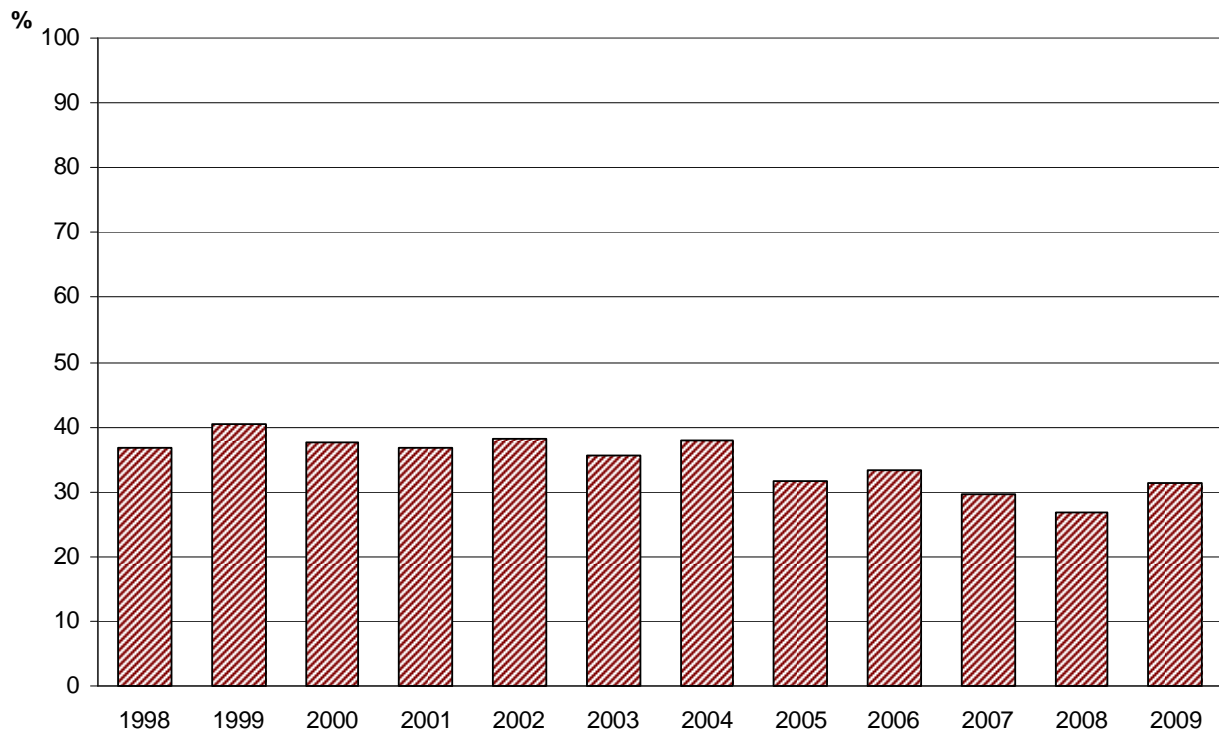
Overdrachtswijze	Brussel			Vlaanderen			Wallonië		
	2003- 2005 (N=464)	2006- 2008 (N=413)	2009 (N=135)	2003- 2005 (N=434)	2006- 2008 (N=375)	2009 (N=139)	2003- 2005 (N=321)	2006- 2008 (N=240)	2009 (N=72)
Homo-/biseksuele contacten	16,8	28,1	28,9	12,0	20,3	20,9	5,3	12,5	13,9
i.v.-druggebruik	3,5	1,5	1,5	3,0	3,2	3,6	2,2	1,7	1,4
Homo-/biseksuele + i.v.-drugs	-	-	-	0,2	0,8	0,7	0,3	0,8	-
Hemofilie	-	-	-	0,2	-	-	0,3	0,4	-
Transfusie	5,0	4,1	2,2	3,2	2,7	1,4	6,5	5,4	2,8
Heteroseksuele contacten	74,4	65,6	67,4	78,6	70,4	72,7	83,2	77,5	80,6
Moeder/Kind	0,4	0,7	-	2,8	2,7	0,7	2,2	1,7	1,4
Totaal*	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

* Met uitzondering van de patiënten voor wie de woonplaats en de overdrachtswijze niet is gekend

I.2.3.5. Vroegdetectie van HIV

De diagnose kan als zeer laattijdig beschouwd worden als het T4-lymfocytengehalte van de patiënt minder dan $200/\text{mm}^3$ bedraagt op het moment van de HIV-diagnose, of als AIDS wordt gediagnosticeerd minder dan 3 maanden na de HIV-diagnose. Figuur 8 toont dat de proportie van de zeer laattijdig gestelde HIV-diagnoses gedaald is in de loop van jaren 2004-2008:

Figuur 8 : proportie van de zeer laattijdig gediagnosticeerde HIV-infecties bij niet-Belgische patiënten (1998-2009)

In 1994 werden 38 % van de HIV-infecties zeer laattijdig gediagnosticeerd. In 2008 bedroeg deze proportie 27 % en in 2009 31 %. De geobserveerde matige daling in de loop van de tijd doet een gunstige evolutie vermoeden wat betreft het tijdig stellen van de HIV-diagnose.

Opmerking : De geobserveerde verschillen tussen Belgische patiënten (figuur 6) en niet-Belgische (figuur 8) moeten met de grootste voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd. Bij personen van niet-Belgische nationaliteit heeft de ingezamelde informatie immers soms betrekking op de eerste positieve test uitgevoerd in België, terwijl de eerste diagnose van HIV-infectie eerder werd gesteld in het land van oorsprong.

De migratie veroorzaakt een bias in de schatting van de tijdigheid van de diagnose in deze populatie.

II. AIDS-PATIËNTEN

II.1. METHODEN

De in september 1982 door de Centers for Disease Control and Prevention (CDC) voorgestelde AIDS-definitie wordt in België gebruikt sinds de epidemiologische surveillance begon in maart 1983. De CDC vulde deze eerste definitie aan in augustus 1987 met richtlijnen voor AIDS-diagnose bij patiënten met onbekende serologie en voor patiënten met een negatieve HIV-serologie doch met aandoeningen die op AIDS wijzen (HIV-encefalitis, HIV Wasting Syndroom). Deze gewijzigde definitie wordt sinds begin 1988 in België toegepast. Sinds januari 1993 is er een nieuwe wijziging met toevoeging van drie bijkomende pathologieën aan de lijst van de AIDS-definiërende aandoeningen zijnde longtuberculose, recidiverende pneumonie en baarmoederhalskanker.

De AIDS-patiënten worden anoniem geregistreerd via een gestandaardiseerd formulier. Zesmaandelijks worden de aangegeven infecties gevalideerd in overeenstemming met de Europese AIDS definitie (ECDC) .

De volgende gegevens worden geregistreerd: datum van aangifte en diagnose, leeftijd, geslacht, burgerlijke stand, nationaliteit, etnische oorsprong, verblijfplaats, waarschijnlijke overdrachtswijze, HIV1- en/of HIV2-serologie, ziekte(n) kenmerkend voor AIDS.

De opvolgingsgegevens betreffende het eventuele overlijden en de datum van de laatste consultatie worden eveneens verzameld. Na validatie wordt een statistische analyse gerealiseerd.

II.2. RESULTATEN

II.2.1. AIDS-patiënten : het cumulatief aantal en de evolutie van het aantal nieuwe zieken

Tussen 1983 en 31 december 2009 werden 4043 AIDS-gevallen geregistreerd.

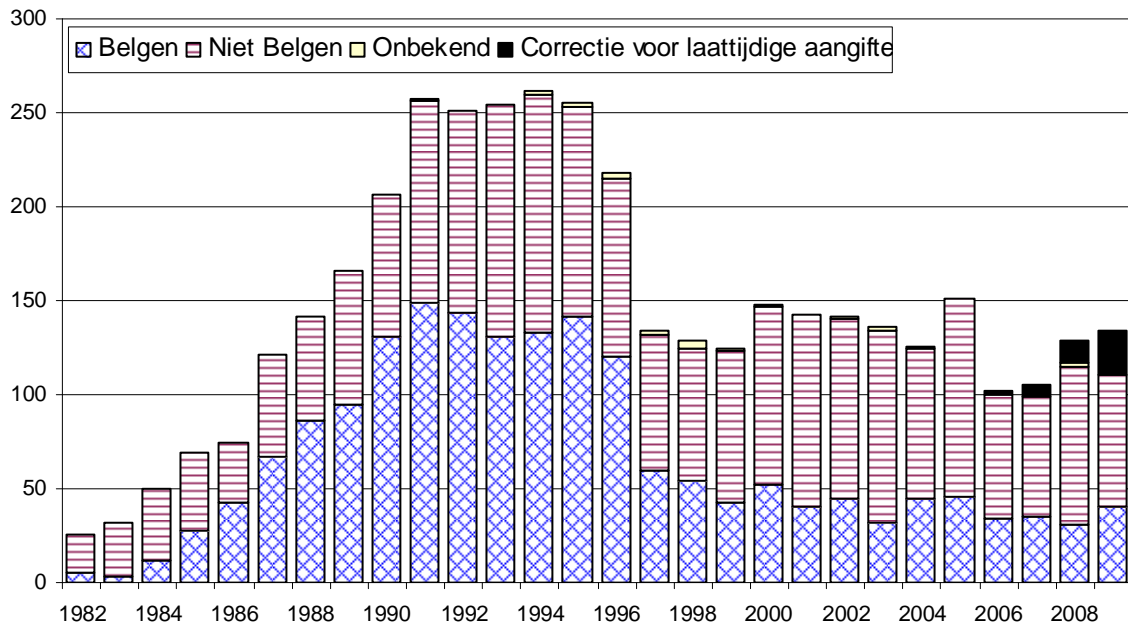
Onder hen zijn er 1924 overleden, van 525 is er geen nieuws meer en 1593 zijn nog steeds in leven op 31 december 2009.

De eerste AIDS-patiënten werden in het begin van de jaren tachtig geregistreerd. In figuur 9 wordt de evolutie van het aantal nieuw aangegeven patiënten per jaar weergegeven. Hierbij wordt rekening gehouden met de nationaliteit van de patiënten.

Als men de cijfers over de loop der jaren bekijkt, ziet men tussen 1991 en 1995 een plateau voor wat betreft het aantal nieuw gediagnosticeerde AIDS-patiënten met gemiddeld 255 gevallen per jaar. De incidentie is sterk gedaald tijdens de jaren 1996 en 1997 (-50 %) dankzij het gebruik van de nieuwe antiretrovirale geneesmiddelen. Deze daling houdt echter op vanaf 1998 en het jaarlijkse aantal gemelde gevallen tijdens de periode 1998-2008 heeft zich gestabiliseerd. De gecorrigeerde incidentie over de vijf laatste jaren bedraagt respectievelijk 151, 102, 105, 129 en 134. Voor het jaar 2009 werden tot op dit moment 111 nieuw gediagnosticeerde gevallen gemeld. De incidentie gecorrigeerd voor laattijdige aangiften bedraagt 134 gevallen.

Het feit dat we een vertraging zien in de daling van het aantal AIDS-gevallen sinds 1997 kunnen we deels verklaren door het aantal AIDS-patiënten die hun diagnose van een HIV-infectie pas te weten komen op het ogenblik van hun ziekte. Het percentage van de AIDS-patiënten die hun seropositiviteit ontdekten bij de diagnose van AIDS was 21 % tussen 1995 en 1996. Het bedraagt 36% in 2009: 38 % bij de heteroseksuelen en 30 % bij de homo/biseksuelen.

Figuur 9 : nieuwe AIDS-patiënten per jaarlijkse aangifte en volgens nationaliteit

Naast het geheel van de nieuwe AIDS-patiënten worden de resultaten die betrekking hebben op AIDS-patiënten van Belgische nationaliteit en AIDS-patiënten van niet Belgische nationaliteit in figuur 9 voorgesteld.

II.2.2. Zieken van de Belgische nationaliteit

II.2.2.1. Evolutie van het aantal nieuwe AIDS- patiënten

De evolutie van de verschillende etappes AIDS-patiënten werd al beschreven in figuur 9.

II.2.2.2. Verdeling volgens geslacht en leeftijd

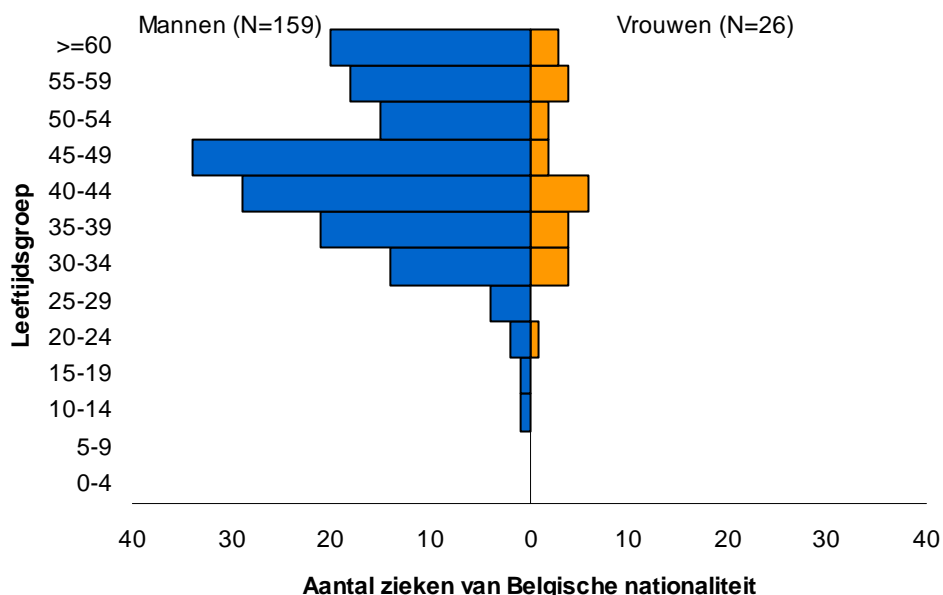
Zoals blijkt uit onderstaande tabel, zijn er bij de AIDS-patiënten 5 maal meer mannen dan vrouwen.

Tabel 21 : verdeling van de Belgische AIDS-patiënten volgens geslacht en diagnosejaar

Jaar van diagnose	Mannen (n)	Vrouwen (n)	Man/Vrouw verhouding
< 1985	37	11	3,4
1986	38	5	7,6
1987	57	10	5,7
1988	73	13	5,6
1989	80	15	5,3
1990	114	17	6,7
1991	125	24	5,2
1992	129	15	8,6
1993	113	18	6,3
1994	115	18	6,4
1995	120	21	5,7
1996	97	23	4,2
1997	47	13	3,6
1998	50	4	12,5
1999	37	6	6,2
2000	43	9	4,8
2001	31	9	3,4
2002	31	14	2,2
2003	25	7	3,6
2004	37	8	4,6
2005	43	3	14,3
2006	24	10	2,4
2007	31	4	7,8
2008	27	4	6,8
2009	35	5	7,0
Totaal	1559	286	5,5

De hoogst vertegenwoordigde leeftijdsgroepen onder de personen gediagnosticeerd tussen 2005 en 2009 zijn die van 45-49 jaar bij de mannen en die van 40-44 jaar bij de vrouwen. Er werd gedurende deze periode geen enkele diagnose gesteld bij personen jonger dan 15 jaar (figuur 10).

Figuur 10 : geslacht en leeftijd van de Belgische AIDS-patiënten in België (2005-2009)

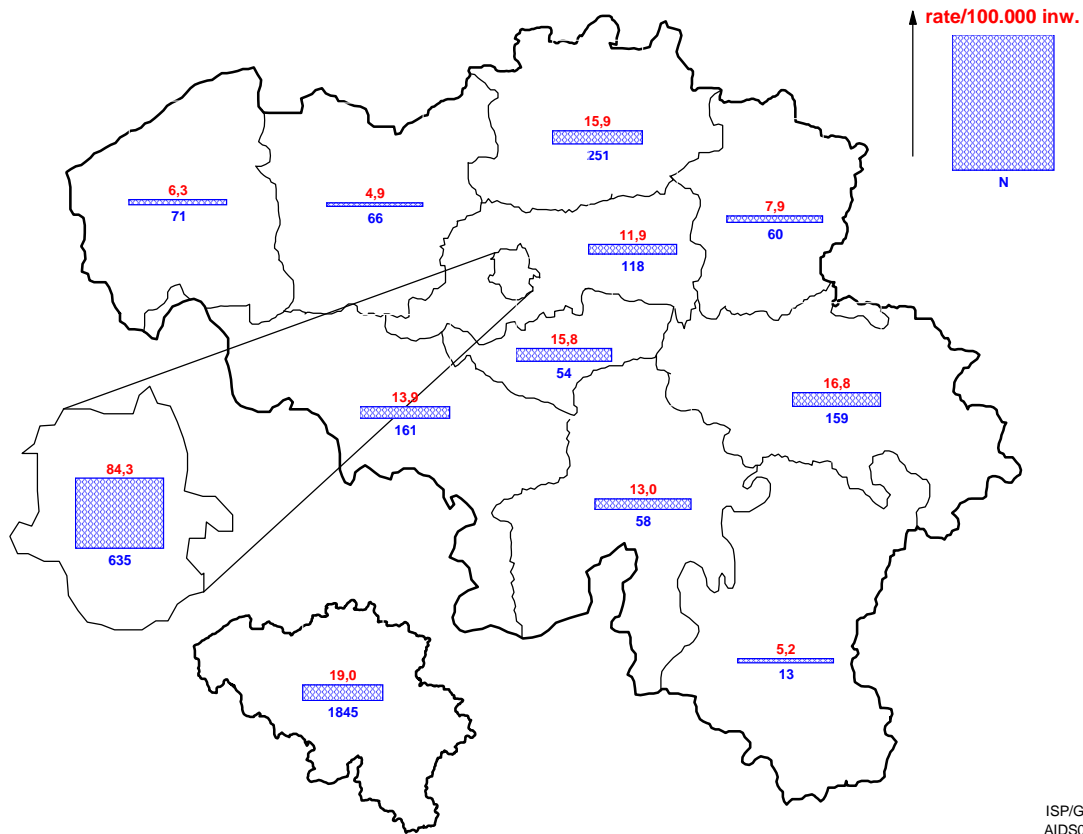

Gedurende deze periode is - op het ogenblik van de diagnose - de gemiddelde leeftijd van de mannen 46,8 jaar (mediaan : 46,2 jaar) en vrouwen 45,1 jaar (mediaan : 42,1 jaar). De gemiddelde leeftijd op het moment van de AIDS-diagnose is significant gestegen, dit zowel bij de mannen als bij de vrouwen ($p < 0,05$).

II.2.2.3. Geografische spreiding

De provincie of het gewest van verblijf is gekend voor 1697 Belgische patiënten (92,0 %). Bijna 40 % woonde in de regio Brussel op het ogenblik van de diagnose (fig.11). Als men rekening houdt met de populatie dan zijn de provincies die het meest geraakt zijn Luik, Antwerpen, Waals-Brabant en Henegouwen, in dalende volgorde.

Figuur 11 : aantal gevallen en gecumuleerde incidentie per 100 000 inwoners per provincie of gewest van de in België verblijvende AIDS-patiënten, aangegeven aan de AIDS-Commissie sinds 1983

ISP/G.J
AIDS09

Het totale aantal gecumuleerde Belgische AIDS-patiënten is in Brussel zeven maal hoger dan elders.

In tabel 22 worden het aantal nieuwe AIDS-gevallen per jaar van diagnose en verdeeld per regio weergegeven.

Tabel 22 : nieuwe AIDS-gevallen bij Belgen per jaar van diagnose en per gewest

Jaar van diagnose	Brussel	Vlaanderen	Wallonië	Totaal
<1985	16	3	6	25
1986	18	9	6	33
1987	24	14	17	55
1988	32	13	26	71
1989	33	29	24	86
1990	49	43	26	118
1991	54	48	33	135
1992	59	44	37	140
1993	49	57	22	128
1994	43	48	38	129
1995	51	45	37	133
1996	38	37	39	114
1997	23	15	19	57
1998	21	22	9	52
1999	16	13	10	39
2000	13	21	16	50
2001	12	14	13	39
2002	16	15	11	42
2003	14	10	7	31
2004	17	12	12	41
2005	15	22	9	46
2006	13	11	10	34
2007	8	12	11	31
2008	11	9	9	29
2009	12	10	17	39
Totaal	657	576	464	1697

II.2.2.4. Overdrachtswijzen

In tabel 23 worden de verschillende mogelijke overdrachtswijzen geordend. Patiënten met meerdere mogelijke overdrachtswijzen, werden ondergebracht in de categorie met het hoogste transmissierisico.

Op het totaal aantal geregistreerde gevallen tussen 2005 en 2009, wordt de heteroseksuele weg in 34 % van de gevallen als vermoedelijke overdrachtswijze weerhouden: 12 % bij de mannen en 77 % bij de vrouwen.

Bij mannen is de homo- of biseksuele overdracht de belangrijkste overdrachtswijze: veruit twee op drie mannen worden via deze weg besmet (62,5 %).

Tabel 23 : verdeling van de Belgische AIDS-patiënten volgens overdrachtswijze (cumulatieve gegevens 2005-2009)

Overdrachtswijze	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Homo-/biseksuele contacten	100	62.5	0	0.0	100	53.8
i.v.-druggebruik	5	3.1	3	11.5	8	4.3
Homo-/biseksuele + i.v.-drugs	2	1.3	0	0.0	2	1.1
Transfusie	2	1.3	2	7.7	4	2.2
Heteroseksuele contacten	43	26.9	20	76.9	63	33.9
Moeder/Kind	2	1.3	1	3.8	3	1.6
Onbekend	6	3.8	0	0.0	6	3.2
Totaal	160	100.0	26	100.0	186	100.0

Het belang van de verschillende overdrachtswijzen volgens jaar van diagnose wordt voorgesteld in tabel 24.

Tabel 24 : verdeling van de AIDS-patiënten volgens overdrachtswijze en per jaar van diagnose (N)

Overdrachtswijze	Totaal	Homo- /biseks.contacten	i.v.- druggebruik	Homo-/biseks.+i.v.- drug0	Hemofilie	Transfusie	Heteroseks.contact en	Moeder/Kind
≤1985	48	22	1	0	0	6	13	3
1986	43	26	1	0	0	2	12	1
1987	67	36	1	1	0	12	16	1
1988	86	52	4	0	1	5	22	1
1989	95	53	4	1	2	4	30	1
1990	131	77	4	3	1	7	37	2
1991	149	89	7	1	1	6	39	6
1992	144	94	6	1	3	5	33	1
1993	131	83	9	1	1	4	30	3
1994	133	74	9	1	1	1	38	2
1995	141	83	8	0	0	2	45	0
1996	120	54	5	0	1	5	46	3
1997	60	29	2	0	1	1	25	2
1998	54	31	3	0	0	0	16	0
1999	43	20	1	1	0	1	16	1
2000	52	21	7	0	1	1	18	1
2001	40	21	1	0	0	0	17	0
2002	45	16	6	0	0	2	20	0
2003	32	12	4	0	0	1	13	0
2004	45	21	3	0	0	1	18	0
2005	46	30	3	0	0	0	12	0
2006	34	15	2	0	0	2	13	0
2007	35	20	1	0	0	1	10	2
2008	31	14	1	1	0	0	13	0
2009	40	21	1	1	0	1	15	1
Totaal	1845	1014	94	12	13	70	567	31

Men ziet dat het absoluut aantal geregistreerde patiënten verminderde sinds 1996. Tot 1996 was de homo/biseksuele overdracht de voornaamste overdrachtswijze bij de Belgische AIDS-patiënten. Daarna benadert het jaarlijks aantal nieuwe AIDS-diagnoses via heteroseksuele overdracht het jaarlijks aantal nieuwe AIDS-diagnoses via homo/biseksuele overdracht. In absolute cijfers wordt er voor alle overdrachtswijzen een daling waargenomen.

Het absolute aantal AIDS-patiënten bij wie HIV-overdracht plaatsvond door het injecteren van drugs is tot op heden steeds beperkt gebleven. Voor 50 % van de 106 patiënten waarvoor IV-druggebruik werd gemeld, werden ook homoseksuele of heteroseksuele contacten gerapporteerd. In deze gevallen is het niet mogelijk om de vermoedelijke overdrachtswijze van de infectie met zekerheid aan te duiden.

De HIV-overdracht gebeurde mogelijks via bloedtransfusie bij 3,8 % van het totaal aantal Belgische AIDS-patiënten (tabel 23). Van de 70 vermelde transfusies vonden er 35 in België plaats, waarvan 2 na augustus 1985, wanneer de systematische screening van bloeddonoren werd gestart. In het eerste geval, een transfusie toegediend in 1986, signaleerde de patiënt ook het bestaan van een risico op besmetting via heteroseksueel contact en bij de tweede patiënt werd de seroconversie van de donor gedocumenteerd na de transfusie.

II.2.2.5. Tijdsverloop tussen HIV- en AIDS-diagnose

Tussen 2002 en 2005 werd bij drie op tien (28,9 %) patiënten de HIV-diagnose minder dan 3 maanden voor de AIDS-diagnose gesteld, d.w.z. dat de detectie van HIV-antilichamen zeer laattijdig gebeurde in de evolutie van de infectie (Tabel 26).

Voor de periode 2006-2009 is de verhouding van de patiënten bij wie de HIV-diagnose minder dan 3 maanden voor de AIDS-diagnose gesteld werd gelijk aan 33,9 %.

De geobserveerde verschillen naar overdrachtswijze en bestudeerde periodes zijn echter niet statistisch significant, gezien het gering aantal gevallen in beschouwing genomen.

Tabel 26 : tijdsverloop tussen rapportage van HIV-infectie en AIDS. Vergelijking jaren 2002-2005 en 2006-2009

Overdrachtswijze	2002-2005		2006-2009	
	N	Tijdsverloop < 3 maanden (%)	N	Tijdsverloop < 3 maanden (%)
Homo-/biseksuele contacten	69	34.8	65	35.4
i.v. -druggebruik	16	18.8	5	20.0
Heteroseksuele contacten	57	24.6	45	33.3
Totaal	142	28.9	115	33.9

II.2.2.6. Geassocieerde klinische syndromen

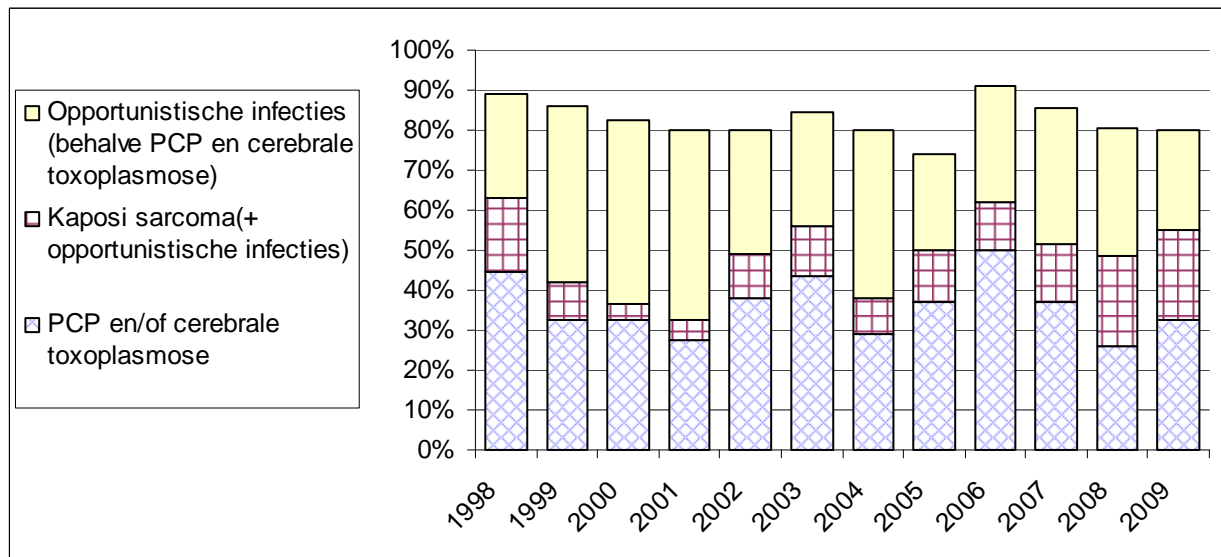
In tabel 27 vindt men de klinische aandoeningen die leiden tot de AIDS-diagnose. Patiënten met meerdere aandoeningen werden in de klasse van de meest frequent voorkomende aandoening geplaatst.

Tabel 27 : aandoeningen leidend tot de AIDS-diagnose bij Belgische patiënten (cumulatieve gegevens 1985-2009)

Aandoeningen	Geslacht		N	Totaal	
	M	V		N	%
Kaposi sarcoom (KS)	223	5	228	12.4	
Opportunistische infecties (OI)	1052	237	1289	69.9	
KS + OI	75	0	75	4.1	
Lymfoom	88	7	95	5.1	
HIV-encefalitis	59	13	72	3.9	
HIV-wasting syndroom	60	15	75	4.1	
Lymfoïde interstitiële pneumonie	2	3	5	0.3	
Invasieve baarmoederhalskanker	0	6	6	0.3	
Totaal	1559	286	1845	100.0	

Long tuberculose (alleen of geassocieerd) werd gezien in 6,1 % van de nieuw aangegeven en dit vanaf 1993, het ogenblik waarop long tuberculose opgenomen werd in de definitie van de AIDS-definiërende aandoeningen. Kaposi sarcoom werd in 16,5 % van alle aandoeningen gevonden (alleen: 12,4 %; geassocieerd aan een opportunistische infectie: 4,1 %). Deze aandoening werd het meest gezien bij homo- en biseksuelen, waar ze 26,5 % van de klinische syndromen uitmaakte (sarcoom alleen : 19,9 %; geassocieerd: 6,6 %).

Figuur 12 : evolutie van de verdeling van nieuwe Belgische AIDS-patiënten per groep van AIDS-definiërende aandoeningen

II.2.2.7. Mortaliteit

De sterfte één jaar na het stellen van de AIDS-diagnose is sterk gedaald. De overlevingskans twee jaar na het stellen van de diagnose is continu gestegen in de loop der tijd. Voor de patiënten gediagnosticeerd vóór 1995 was de overlevingskans niet meer dan 50 %.

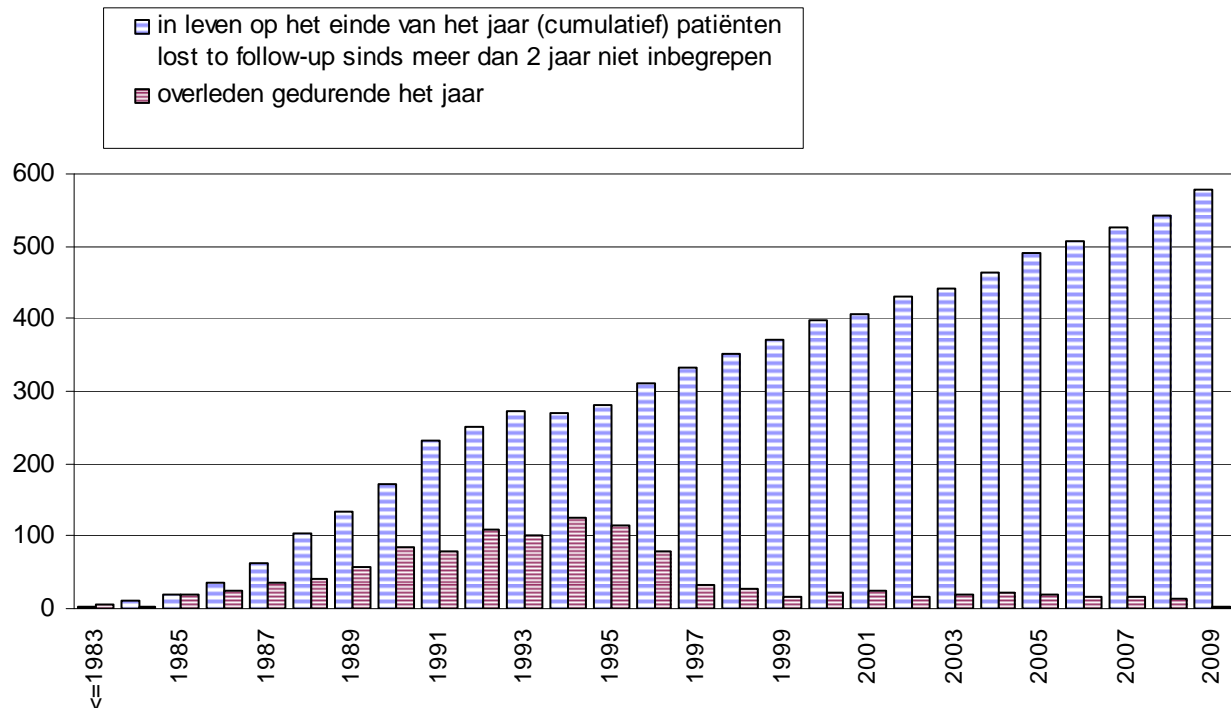
Tabel 28 : overlevingskans per jaar van diagnose van AIDS en volgens observatieduur voor Belgische AIDS-patiënten

Jaar van Diagnose	N	Cumulatief percentage van de nog in leven zijnde AIDS-patiënten na: (in jaren)											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1986	43	36	24	13	13	10	10	7	7	7	7	7	7
1987	65	61	32	22	11	9	6	6	6	4	4	4	4
1988	86	68	44	25	22	10	7	7	7	7	7	7	7
1989	93	59	36	22	18	14	10	6	6	6	6	6	6
1990	131	58	39	19	16	13	11	10	9	7	7	7	7
1991	147	75	40	27	17	14	12	12	12	12	12	12	11
1992	144	71	42	25	17	16	15	13	12	12	12	12	11
1993	129	65	44	27	25	25	24	23	22	21	21	20	
1994	132	53	31	23	21	19	19	17	17	15	15	15	14
1995	139	75	62	57	54	51	49	49	46	45	45	44	43
1996	119	84	79	77	75	72	69	67	67	62	60	59	59
1997	60	87	82	80	78	75	71	68	64	62	62	62	57
1998	52	84	82	80	76	76	74	74	74	74	74	74	
1999	43	75	67	62	62	53	50	47	47	47	47		
2000	52	78	74	68	64	61	58	58	58	58			
2001	40	83	80	77	69	66	66	63	63				
2002	45	93	88	88	83	81	81	81					
2003	32	74	74	71	67	67	67						
2004	45	96	91	89	89	77							
2005	46	87	87	84	78								
2006	34	85	77	77									
2007	30	74	74										
2008	25	56											

Tot 1994 is het sterftecijfer voor AIDS jaar na jaar gestegen waarna een scherpe daling is ingezet vanaf 1996, dank zij de komst van de antiretrovirale geneesmiddelen.

Op het einde van 2009 waren er 579 AIDS-patiënten in leven, onder medische behandeling en medisch toezicht.

Figuur 13 : aantal sterfte per jaar en aantal patiënten nog in leven op het einde van het jaar

II.2.3. AIDS-patiënten van niet-Belgische nationaliteit

II.2.3.1. Evolutie van het aantal nieuwe AIDS-patiënten

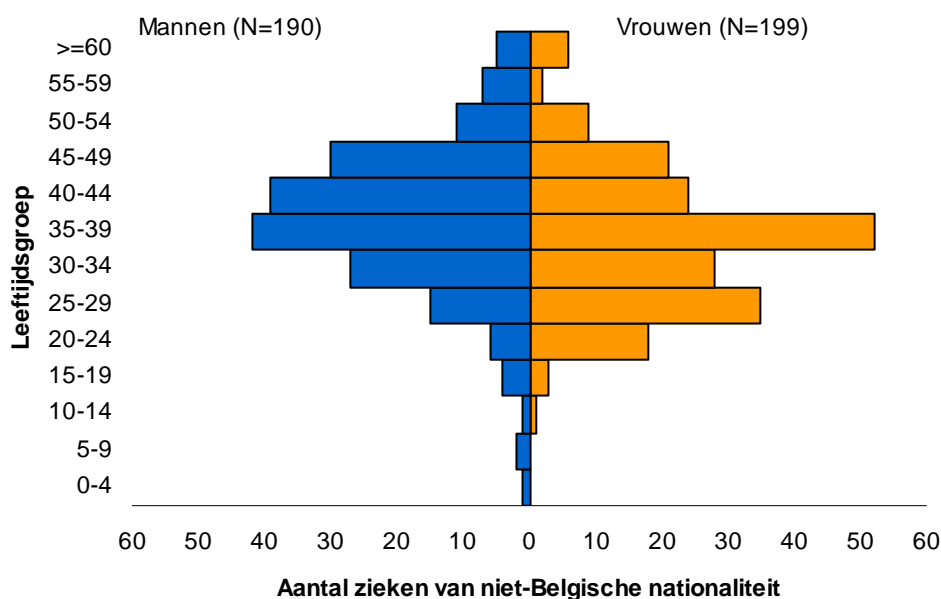
De verschillende fasen van deze evolutie werden beschreven in figuur 9.

II.2.3.2. Verdeling volgens geslacht en leeftijd

Voor de periode 2005-2009 bedraagt de man/vrouw verhouding 0,95 en ligt duidelijk lager dan deze bij de Belgische AIDS-patiënten (6.2). Bij volwassen mannen is de gemiddelde leeftijd op het moment van de diagnose bij de niet-Belgen (39,9 jaar) lager dan bij de Belgen (46,8 jaar).

Het verschil in leeftijd is meer opvallend bij de vrouwen: gemiddelde leeftijd van de niet-Belgen is 36,4 jaar, tegenover deze van de Belgen met 45,1 jaar.

Figuur 14: geslacht en leeftijd bij niet-Belgische AIDS-patiënten in België (2005-2009)

II.2.3.3. Verdeling volgens nationaliteit

De meeste niet-Belgen zijn van Afrikaanse herkomst (78 %) (tabel 29).

Tabel 29 : verdeling volgens nationaliteit van de niet-Belgische AIDS-patiënten (cumulatieve gegevens 2005-2009)

Nationaliteit	M	V	Ratio M/V	Totaal
Europese	32	8	4.0	40
Afrikaanse Zuid-Sahara	127	178	0.7	305
Noord-Afrikaanse	14	1	14.0	15
Andere	17	13	1.3	30
Totaal	190	200	1.0	390

II.2.3.4. Geografische verspreiding

In tabel 30 wordt het aantal nieuwe AIDS-gevallen per jaar weergegeven verdeeld per regio, gekend voor 75,2 % van de gevallen. 63,6 % van de meldingen zijn afkomstig uit het Brusselse gewest, 18,6 % uit Wallonië en 17,8 % uit Vlaanderen. Het betreft de vermelding van het gewest op het moment van de gestelde diagnose.

Tabel 30: verdeling volgens regio en jaar van diagnose van niet-Belgische AIDS-patiënten

Jaar van diagnose	Brussel	Vlaanderen	Wallonië	Totaal
<1986	21	3	1	25
1987	19	3	1	23
1988	18	0	2	20
1989	30	1	9	40
1990	36	4	6	46
1991	42	13	11	66
1992	34	8	22	64
1993	58	20	23	101
1994	63	25	21	109
1995	58	12	23	93
1996	44	16	14	74
1997	42	14	7	63
1998	40	13	13	66
1999	42	12	15	69
2000	53	19	16	88
2001	53	27	11	91
2002	60	14	13	87
2003	60	10	18	88
2004	42	19	10	71
2005	50	24	22	96
2006	44	8	9	61
2007	39	12	9	60
2008	49	9	14	72
2009	42	5	13	60
Totaal	1039	291	303	1633

II.2.3.5. Overdrachtswijzen

Heteroseksuele overdracht is de meest waarschijnlijke overdrachtswijze in drie gevallen op vier bij de niet-Belgische AIDS-patiënten.

Tabel 31 : verdeling volgens overdrachtswijze bij niet-Belgische AIDS-patiënten (cumulatieve gegevens 2005-2009)

Overdrachtswijze	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Homo-/biseksuele contacten	38	20.0	0	0.0	38	9.7
i.v.-druggebruik	18	9.5	2	1.0	20	5.1
Homo-/biseksuele + i.v.-drugs	2	1.1	0	0.0	2	0.5
Transfusie	5	2.6	11	5.5	16	4.1
Heteroseksuele contacten	111	58.4	180	90.0	291	74.6
Moeder/Kind	5	2.6	1	0.5	6	1.5
Onbekend	11	5.8	6	3.0	17	4.4
Totaal	190	100.0	200	100.0	390	100.0

Homo- of biseksuele contacten vertegenwoordigen ongeveer 20 % van de mogelijke overdrachtswijzen bij de mannelijke niet-Belgen. Dit is 3 maal minder dan bij de Belgen.

Tabel 32 : verdeling volgens nationaliteit en overdrachtswijze van niet-Belgische AIDS-patiënten (cumulatieve gegevens 2005-2009)

Overdrachtswijze	Europeanen		Afkomstig uit Subsaharisch Afrika		Afkomstig uit Noord-Afrika		Andere	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Homo-/biseksuele contacten	15	37.5	4	1.3	3	20.0	16	53.3
i.v.-druggebruik	8	20.0	5	1.6	7	46.7	0	0.0
Heteroseksuele contacten	11	27.5	264	86.6	3	20.0	13	43.3
Moeder/Kind	0	0.0	6	2.0	0	0.0	0	0.0
Andere of onbekend	6	15.0	26	8.5	2	13.3	1	3.3
Totaal	40	100.0	305	100.0	15	100.0	30	100.0

We merken in belangrijke mate de heteroseksuele overdracht bij de niet-Belgen afkomstig van Subsaharisch Afrika (86,6 %) alsook de overdracht door I.V.- druggebruik bij de niet-Belgen afkomstig van Noord-Afrika (46.7 %).

II.2.3.6. Geassocieerde klinische syndromen

In tabel 33 zijn de klinische syndromen die leiden tot AIDS geklasseerd volgens dezelfde volgorde als bij de Belgische AIDS-patiënten (tabel 27).

Tabel 33 : geassocieerde klinische syndromen volgens hiërarchie orde bij de niet-Belgische AIDS-patiënten (cumulatieve gegevens 1985-2009)

Aandoeningen	Geslacht		N	Totaal	
	M	V		N	%
Kaposi sarcoom (KS)	93	29	122	5.6	
Opportunistische infecties (OI)	945	811	1757	81.0	
KS + OI	60	34	94	4.3	
Lymfoom	46	16	62	2.9	
HIV-encefalitis	25	18	43	2.0	
HIV-wasting syndroom	28	21	49	2.3	
Lymfoïde interstitiële pneumonie	11	13	24	1.1	
Invasieve baarmoederhalskanker	0	19	19	0.9	
Totaal	1208	961	2170	100.0	

Voor 409 patiënten was een longtuberculose (alleen of geassocieerd) de aanleiding tot de AIDS-diagnose (26,5 % van de niet-Belgische zieken gediagnosticeerd na 1993 versus 6,1 % van de Belgische).

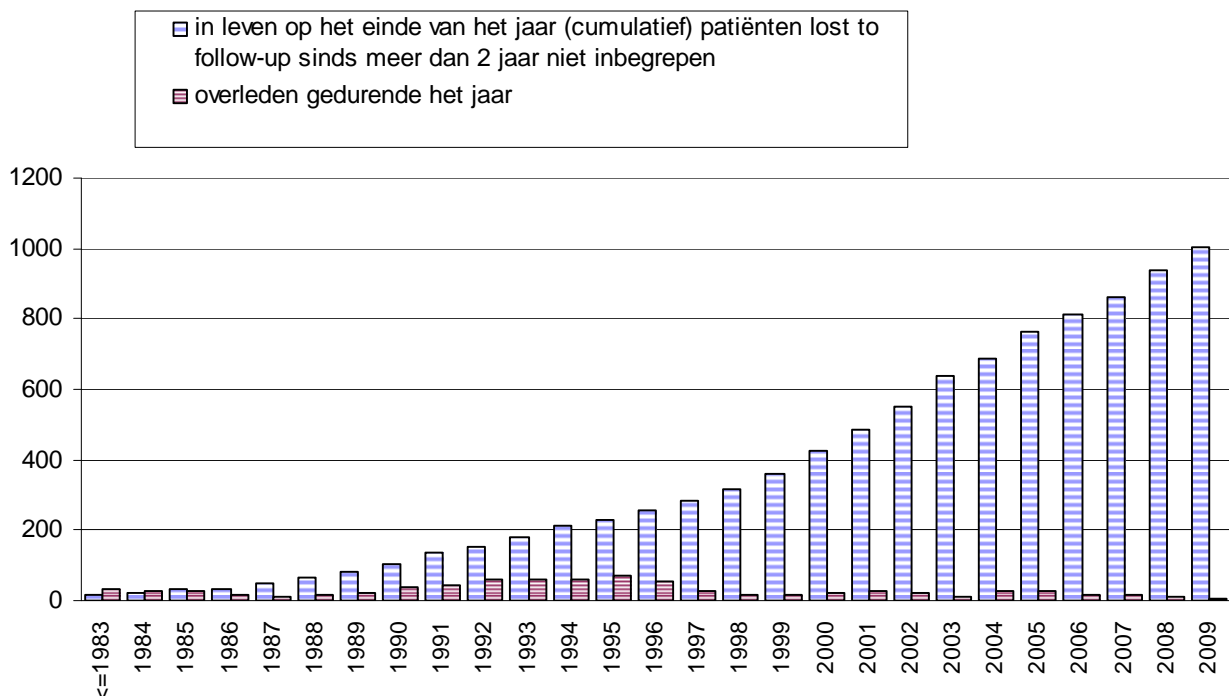
II.2.3.7. Mortaliteit

Tabel 34: overlevingskans per jaar van diagnose van AIDS en volgens observatieduur voor niet-Belgische AIDS-patiënten

Jaar van Diagnose	N	Cumulatief percentage van de nog in leven zijnde AIDS-patiënten na : (in jaren)											
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1986	31	62	56	56	33	33	33	22	22	11	0	0	0
1987	52	70	56	47	42	35	27	25	9	0	0	0	0
1988	55	76	53	42	35	26	26	22	17	17	17	17	17
1989	70	65	46	33	30	17	17	17	14	14	10	10	10
1990	73	70	48	27	21	11	11	7	7	7	7	7	7
1991	107	69	49	30	21	21	13	12	12	12	12	12	12
1992	106	61	41	34	31	23	21	20	20	20	18	18	18
1993	119	70	53	42	38	38	36	32	32	29	29	27	27
1994	125	73	51	41	38	36	36	31	29	28	28	28	28
1995	111	74	67	62	58	56	51	51	47	44	44	44	44
1996	93	90	83	81	78	75	72	72	68	67	65	63	63
1997	70	88	86	86	84	82	80	80	80	78	78	78	71
1998	68	95	92	90	88	88	87	85	85	85	85	85	
1999	80	88	85	85	85	84	82	79	79	79	74		
2000	92	90	86	83	83	80	79	77	77	77			
2001	102	82	80	78	76	73	73	71	71				
2002	92	93	90	86	82	80	80	80					
2003	99	93	88	88	84	82	82						
2004	77	84	80	80	78	78							
2005	101	85	84	84	81								
2006	64	89	89	89									
2007	57	87	87										
2008	55	90											

Zoals voor Belgische AIDS-patiënten, is ook voor niet-Belgische AIDS-patiënten de levensverwachting op korte termijn zeer sterk verbeterd. Meer dan 80 % van de gediagnosticeerde patiënten na 1995 zijn nog altijd in leven 2 jaar na de diagnose (tabel 34).

Figuur 15: aantal overlijden per jaar en aantal patiënten nog in leven op het einde van het jaar (niet-Belgische AIDS-patiënten)

We merken een belangrijke daling van het sterftecijfer vanaf 1996. 1003 niet-Belgische AIDS patiënten werden eind 2009 nog opgevolgd in België (fig.15)

III. HIV-PATIËNTEN MEDISCH OPGEVOLGD IN BELGIË

III.1. METHODEN

Sinds het gebruik van antiretrovirale behandelingen in 1996, is de levensverwachting van geïnficeerde personen aanzienlijk verbeterd en is de populatie van HIV-patiënten in medische opvolging sneller gestegen. Teneinde dit aspect van de evolutie, dat meer aansluit bij de prevalentie, te kunnen beschrijven en bestuderen, worden gegevens over de populatie in medische opvolging ingezameld volgens een methodologie gelijkaardig aan deze gebruikt door het epidemiologische surveillancesysteem dat sinds 1985 de incidentiegegevens van HIV-infectie en AIDS inzamelt.

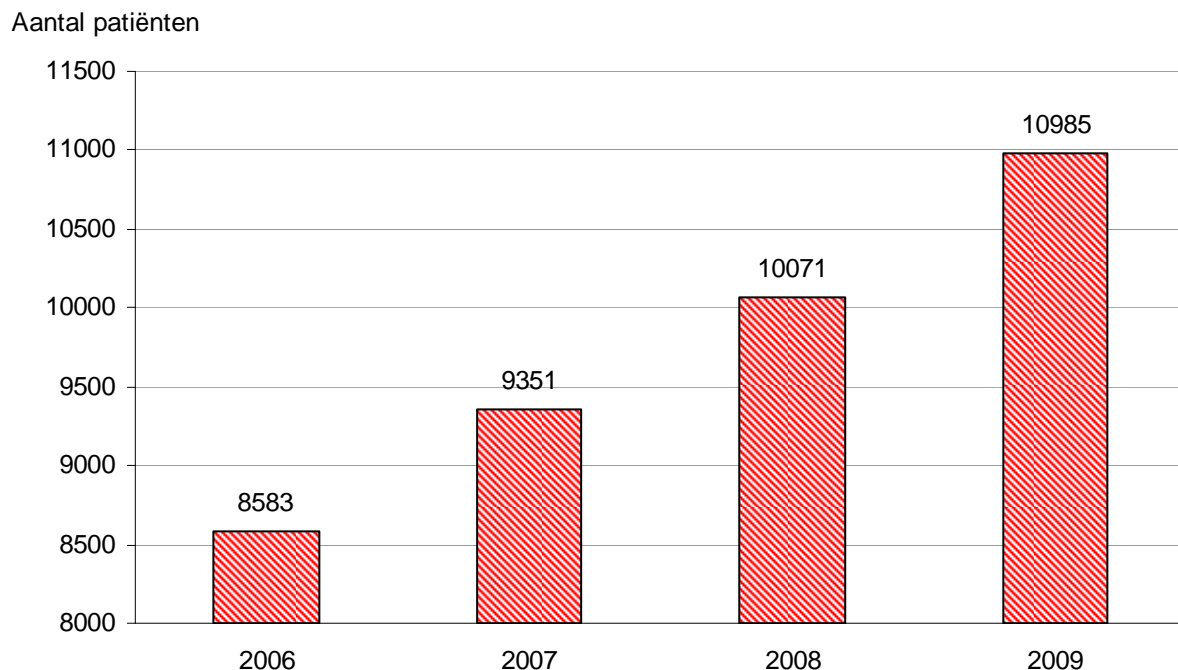
De patiënten worden beschouwd als zijnde medisch opgevolgd als in de loop van het afgelopen jaar minstens één virale lading werd gemeten. Aangezien de AIDS Referentie Laboratoria instaan voor het geheel van de metingen van virale lading, is het mogelijk om het aantal personen in medische opvolging te kennen. De volgende grafieken beschrijven de populatie medisch opgevolgd in de loop van het jaar 2009.

III.2. RESULTATEN

III.2.1. Aantal personen in opvolging

In 2009 werden 10985 HIV-patiënten medisch opgevolgd in België. Dit aantal vertegenwoordigt een stijging van 9 % in vergelijking met het jaar 2008 :

Figuur 16 : Aantal patiënten in medische opvolging in België (2006-2009)

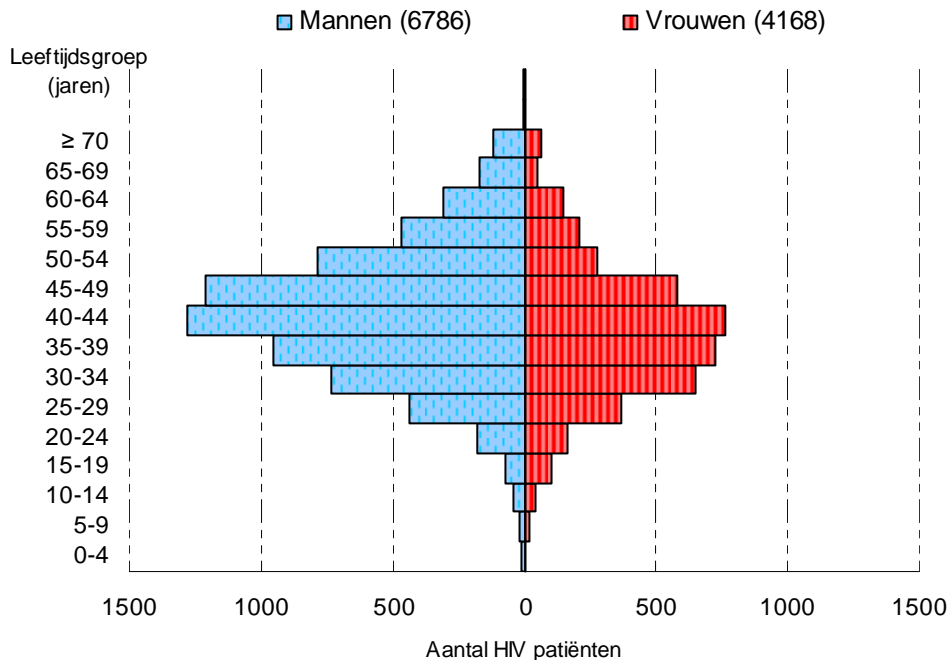

III.2.2. Beschrijving van de personen opgevolgd in 2009

III.2.2.1. Verdeling naar leeftijd en geslacht

De man/vrouw-ratio van de patiënten opgevolgd in 2009 bedroeg 1,63. De gemiddelde leeftijd bedroeg 42,5 jaar; 43,8 jaar bij de mannelijke patiënten en 40,5 jaar bij de vrouwelijke patiënten.

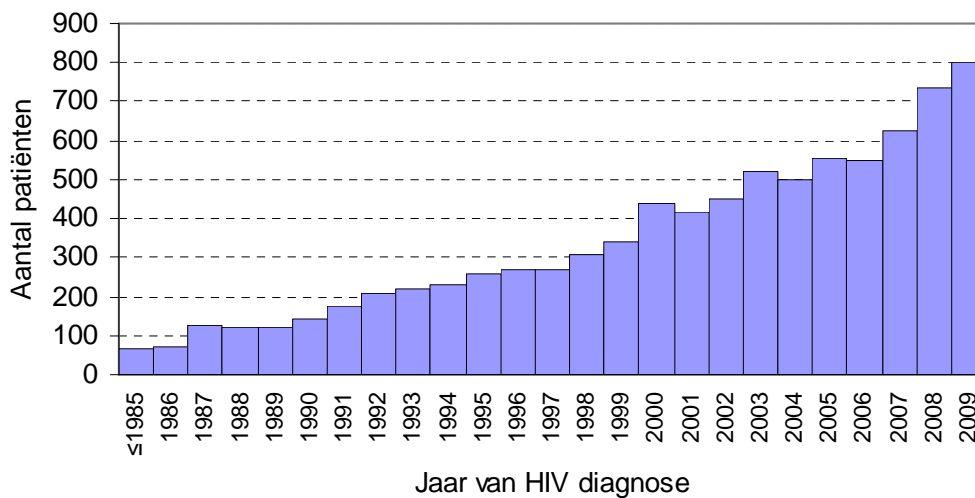
Figuur 17 : verdeling van de HIV-patiënten opgevolgd in 2009 naar leeftijd en geslacht

III.2.2.2. Jaar van HIV-diagnose van de patiënten in opvolging

Het jaar van de HIV-diagnose is beschikbaar voor 8512 (77,5 %) patiënten in medische opvolging. Onder de patiënten voor wie deze informatie beschikbaar is, werd 65,6 % gediagnosticeerd tussen 2000 en 2009, 28,4 % in de loop van de jaren '90 en 6,0 % in de loop van de jaren '80.

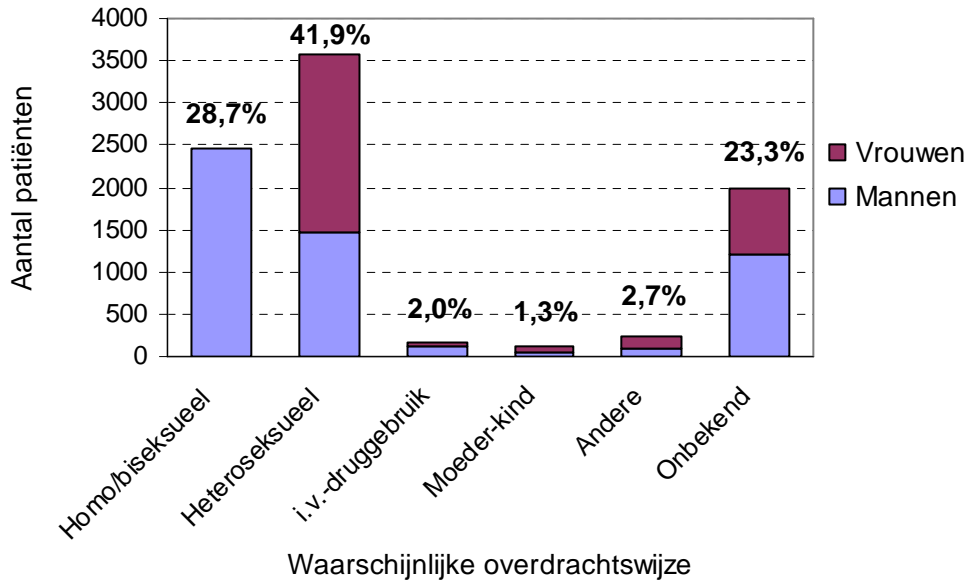
Figuur 18 : jaar van HIV-diagnose van de HIV-patiënten opgevolgd in 2009

III.2.2.3. Overdrachtswijze van de infectie

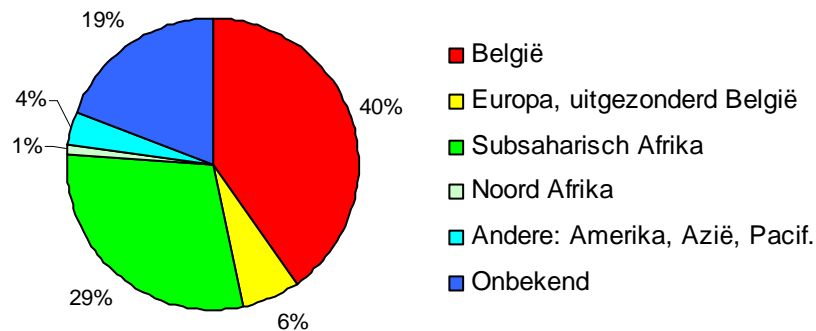
Figuur 19 toont de overdrachtswijzen van de infectie van de patiënten opgevolgd in 2009. Onder de mannelijke patiënten van wie de overdrachtswijze is gekend vermeldt 58,6 % homo/biseksuele contacten en 34,9 % heteroseksuele contacten. Onder de vrouwelijke patiënten voor wie deze informatie beschikbaar is rapporteert 89,9 % heteroseksuele contacten.

Figuur 19 : verdeling van de HIV-patiënten opgevolgd in 2009 volgens overdrachtswijze van de infectie

III.2.2.4. Regio van oorsprong van de patiënten in medische opvolging

Figuur 20 : Verdeling van de patiënten in medische opvolging in 2009 naar nationaliteit (gegroepeerd)

Onder de patiënten voor wie informatie beschikbaar is over de nationaliteit, vermeldt 49,9 % de Belgische nationaliteit en 36,4 % van de patiënten zijn afkomstig uit subsaharisch Afrika.

83,0 % van de Belgische patiënten zijn mannen. Bij de patiënten afkomstig uit subsaharisch Afrika bedraagt het aandeel vrouwen 66,1 %.

Bijlagen

Lijst van de AIDS-Referentielaboratoria (ARL)

1. **Prof. K. FRANSEN**
 AIDS-Referentielaboratorium
 Instituut voor Tropische Geneeskunde
 Laboratorium voor Microbiologie
 Nationalestraat, 155
 2000 Antwerpen
 Tel. : 03/247.63.20
 2. **Prof. P. GOUBAU**
 Laboratoire de Référence SIDA
 Université Catholique de Louvain
 Unité de Microbiologie
 Tour Claude Bernard
 Hippocrateslaan, 54
 1200 Brussel
 Tel. : 02/764.54.92
 3. **Prof. A. GOTHOT**
 Laboratoire de Référence SIDA
 Université de Liège
 Domaine Universitaire du Sart-Tilman
 Centre de Transfusion Sanguine
 Niveau 0 - Bât. B35
 4000 Sart-Tilman via Liège 1
 Tel. : 04/366.82.20
 4. **Prof. C. LIESNARD**
 Laboratoire de Référence SIDA
 Hôpital Universitaire ULB Erasme
 Laboratoire de Virologie
 Lenniksesteenweg, 808
 1070 Brussel
 Tel. : 02/555.34.53
 5. **Prof. J. PLUM**
 AIDS-Referentielaboratorium
 Universitair Ziekenhuis Gent
 Laboratorium voor Bacteriologie en Virologie
 Blok A
 De Pintelaan, 185
 9000 Gent
 Tel. : 09/332.36.35
 6. **Prof. M. VAN RANST**
 AIDS-Referentielaboratorium
 Katholieke Universiteit Leuven
 Universitair Ziekenhuis St. Rafaël
 Laboratorium voor Virusziekten
 Kapucijnenvoer, 33
 3000 Leuven
 Tel. : 016/33.21.60
 7. **Prof. D. PIERARD**
 AIDS-referentielaboratorium
 Universitair Ziekenhuis Brussel
 Laarbeeklaan, 101
 1090 Brussel
 Tel. : 02/477.50.02
- Prof. A. DEDISTE**
 UMC Sint-Pieter
 Hoogstraat, 322
 1000 Brussel
 Tel. : 02/535.45.30

Referenties

- 1 Update on Acquired Immune Deficiency Syndrome (AIDS) - United States
MMWR 1982; vol. 31/N°37 : 507-514
- 2 Revision of the CDS Surveillance Case Definition for Acquired Immunodeficiency Syndrome.
MMWR 1987; vol 36/N° 1S : 3S-15S
- 3 Revised Classification System for HIV Infection and Expanded Surveillance Case Definition for AIDS among Adolescents and Adults.
MMWR 1992; vol 41/ N°RR-17
- 4 Case definitions for EU surveillance. European Centre for Diseases Prevention and Control (ECDC)
http://www.ecdc.europa.eu/en/activities/surveillance/pages/strategiesprinciples_casedefinitions.aspx